БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

УЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

[illegible]йил чиқиши
№ 128 (1390)
[illegible]
Чорш[illegible]
1959 йи[illegible]
БАҲОСИ 20 ТИЙИН

ЭКЗЕМПЛЯР Ф.Б. САГУ читального зала
1959 VII—IX

МОСКВА, КРЕМЛЬ

КПСС Марказий Комитети Пленумининг президиумига

Тошкент тўқимачилик комбинатининг кўп минг кишилик коллективи КПСС Марказий Комитети тарихий Пленумининг қатнашчиларини қизғин табриклайди. Пленум ишлаб турган кунларда етти йилликнинг биринчи йили давлат планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақа янада кенг авж олди. Мамлакатимизнинг барча меҳнаткашлари билан бирга тўқимачилар ҳам Пленумни ишлаб чиқаришда янги муваффақиятлар билан кутиб олмоқдалар. Ярим йиллик план муддатидан илгари, 26 июнда бажарилди.

Тошкентлик тўқимачилар илғор корхоналардан намуна олиб, етти йилликни муддатидан илгари бажариш планини ишлаб чиқдилар ва 1965 йил учун белгиланган ишлаб чиқариш даражасига 1964 йилда эришиш мажбуриятини ўз зиммаларига олдилар.

Биз комбинат меҳнаткашлари етти йиллик планни муваффақиятли амалга ошириш ишига муносиб ҳисса қўшадилар, деб КПСС Марказий Комитети Пленумини ишонтирамиз.

Коллективнинг топшириғига мувофиқ:
КОСТИН, УСМОНОВ, АҲМАДЖОНОВ.

Саноатда ва қурилишда техникани тараққий эттиришни тезлатиш тўғрисида КПСС XXI съездининг қарорларини бажариш соҳасида партия ва совет ташкилотлари ҳамда Халқ хўжалиги кенгашларининг иши ҳақида

(КПСС XXI съездининг саноат ишлаб чиқариши ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш, шунингдек қурилиш қимматини камайтириш мақсадида саноат ва қурилишда комплекс механизацияни жорий этиш, ишлаб чиқаришни автоматлаш, поток линияларини жорий қилиш, эскириб қолган машина ва ускуналарни, штамп ва асбобларни янгилаш тўғрисидаги қарорларини бажариш тадбирлари ҳақида)

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1959 йил 29 июнда қабул қилган қарори

КПССнинг тарихий XXI съезди мамлакат ишлаб чиқарувчи кучларини янада ривожлантиришнинг, халқ фаровонлигини анча оширишга, коммунизмнинг моддий-техника базасини вужудга келтиришда шу етти йилликда ҳал қилувчи қадам қўйишга имкон берадиган қилиб ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини экономиканинг ҳамма тармоқларида ўстиришга эришишнинг улугвор программасини қабул қилди. Етти йиллик планни амалга ошириш тинчлик ва тараққиётнинг қудратли таянчи бўлган Совет Иттифоқининг ва жаҳон социалистик лагерининг позициясини тағин ҳам кўпроқ мустаҳкамлайди, марксизм-ленинизм ғолиб таълимотининг жуда катта тантанаси бўлади. Бу эса капитализм билан тинч мусобақада СССРнинг асосий иқтисодий вазифасини—аҳоли жон бошига маҳсулотлар ишлаб чиқариш жиҳатидан энг тараққий этган капиталистик мамлакатларга, шу жумладан АҚШга ҳам етиб олиш ва улардан ўзиб кетиш вазифасини ҳал қилишда социализмнинг янги жаҳоншумул тарихий ғалабаси бўлади.

Съезд қарорлари совет халқининг сиёсий ва меҳнат ғайратини янада кучайтириб юборди. Умумхалқ социалистик мусобақаси кенг авж олиб кетганлиги натижасида мамлакатимиз меҳнаткашлари етти йилликнинг биринчи йили бўлган 1959 йил топшириқларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажармоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми КПСС XXI съездининг саноат ишлаб чиқариши ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш, шунингдек қурилиш қимматини камайтириш мақсадида саноат ва қурилишда комплекс механизацияни жорий этиш, ишлаб чиқаришни автоматла[illegible]ш, поток линияларини жорий қилиш, эскириб қолга[illegible] машина ва ускуналарни, штамп ва инструментларни я[illegible]ш тўғрисидаги қарорларини бажариш соҳасида Москва шаҳар, Ленинград, Сталино, Свердловск ва Днепропетровск Халқ хўжалиги кенгашларининг қилган ишлари тўғрисидаги докладларини тинглаб ва муҳокама қилиб, шуни қайд қиладики, Халқ хўжалиги кенгашлари етти йиллик план топшириқларини бажариш ҳамда халқ хўжалигининг етакчи тармоқларида ишлаб чиқаришнинг техника даражасини янада юксалтириш соҳасида катта иш қилмоқдалар.

Кейинги вақтларда мана шу энг йирик иқтисодий районларнинг корхоналари оғир ва енгил саноат учун кўп миқдорда янги ускуналар, машинасозлик заводлари учун кўп миқдорда автомат линиялар ва автоматлашган агрегатлар, автоматлаштиришнинг замонавий асбоблари ва воситаларини яратиб берди, иш унуми юксак бўлган технология процессларини ишлаб чиқаришга жорий қилди. Қурилиш техникаси ва уни ташкил этиш соҳасида, айниқса уй-жой биноларини қуришда муҳим тадбирлар амалга оширилди, бу эса қурилиш ишларининг индустриал методларини кенг жорий қилишга, қурилиш муддатларини қисқартишга ва унинг қимматини камайтиришга имкон берди.

Экономикамизни ривожлантиришдаги катта ютуқлар Халқ хўжалиги кенгашлари тузилганлиги саноат ва қурилишни бошқариш формаларини такомиллаштиришда чинакам революцион тадбир бўлганлигидан далолат беради. Бошқармаларнинг ғов бўлишини тугатиш, раҳбарликни корхоналарга ва қурилишларга яқинлаштириш маҳаллий партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг хўжаликни бошқаришда актив қатнашаётганлиги, меҳнаткашларнинг ташаббускорлиги ошганлиги резервлардан яхши фойдаланишга, саноат ишлаб чиқаришини ўстириш суръатларини оширишга имкон берди, фан ва техника муваффақиятларини, илғор тажрибани саноатда ва қурилишда тағин ҳам тезроқ жорий қилиш, ихтисослаштиришни ва кооперативлаштиришни янада ривожлантириш учун шарт-шароит яратиб берди. Муҳим техника вазифаларига министрликлар ўз бошқармалари нуқтаи назаридан қараб келганликлари сабабли илгари узоқ вақт давомида ҳал қилинмасдан келган бир қанча мана шундай муҳим вазифаларни Халқ хўжалиги кенгашлари қисқа муддат ичида ҳал қилдилар. Саноат ва қурилишни бошқаришнинг қайта қурилганлиги партия ташкилотларининг хўжалик қурилишидаги ролини, уларнинг давлат планларини бажариш, бор резервлар ва имкониятлардан яхшироқ фойдаланиш, техникани тараққий эттириш вазифаларини амалга ошириш учун бўлган масъулиятини анча оширди.

КПСС Марказий Комитети Пленуми мамнуният билан шуни қайд қиладики, партия ташкилотлари меҳнаткашлар кенг оммасининг ўсиб бораётган активлигига бошчилик қилиб, ўзларининг куч ва ғайратларини КПСС XXI съездининг тарихий қарорларини амалга оширишга, етти йиллик планни бажаришга қаратмоқдалар.

Бутун мамлакатда саноат ялпи маҳсулоти чиқаришнинг беш ойлик плани 105 процент бажарилди. Барча иттифоқчи республикалар ва барча Халқ хўжалиги кенгашлари саноат маҳсулоти чиқариш топшириқларини муваффақиятли равишда бажармоқдалар. 1959 йилнинг январь—май ойлари ичида 1958 йилнинг шу давридагига нисбатан саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми 11 процент кўпайди. Бутун халқ хўжалигига сарфланаётган капитал маблағнинг ҳажми ўтган беш ой ичида 1958 йилнинг шу давридагига нисбатан 9 процент кўпайди, қурилиш, монтаж ишларининг ҳажми эса 14 процент кўпайди. Юкларни ташиш темир йўл транспортида 11 процент, денгиз транспортида 8 процент ва дарё транспортида 23 процент кўпайди. Ҳар бир ишловчига ҳисоблаганда меҳнат унумдорлиги 1959 йилнинг ўтган беш ойи мобайнида саноатда 8 процент ва қурилишда 9 процент ошди.

Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари баҳори экинларни муваффақиятли равишда экиб бўлдилар. Колхозлар ва совхозлар 1959 йилнинг кўкламида 126 миллион гектардан кўпроқ ерга баҳори экинларни экиб бўлдилар, шу жумладан 73,3 миллион гектар ерга дон экинлари, 20,6 миллион гектар ерга маккажўхори экдилар. 1959 йилнинг беш ойи мобайнида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан бутун СССРда гўшт 603 минг тонна миқдорида ёки 57 процент, сут 1 миллион 682 минг тонна миқдорида ёки 26 процент, тухум 892 миллион дона ёки 34 процент, жун 7,9 минг тонна миқдорида ёки 13 процент кўп тайёрланди.

Саноат, қурилиш, транспорт ва қишлоқ хўжалиги ишидаги бу кўрсаткичлар мамлакатимизнинг ҳамма халқлари етти йиллик планни ўзларининг энг жонажон, севимли ишлари деб қабул қилиб, уни муваффақиятли бажармоқ учун зўр бериб курашаётганликларидан далолат беради.

I.

Халқ хўжалигида техникани тараққий эттириш учун кураш—етти йиллик планни муваффақиятли бажаришнинг ҳал қилувчи шартидир

Марксизм-ленинизм таълим бериб айтадики, халқ хўжалигида техникани тараққий эттириш—фан ва техникани тинмай ривожлантириш, меҳнаткашларнинг маданий-техника савиясини ошириш, ишлаб чиқаришни энг мукаммал равишда ташкил этиш ва шулар базасида ижтимоий меҳнат унумдорлигини бутун чоралар билан ошириш коммунистик жамият қуриш учун жуда катта аҳамиятга эгадир. Улуғ Ленин кўрсатиб ўтган эдики, «Меҳнат унумдорлигини ошириш асосий вазифалардан биридир, чунки меҳнат уну[illegible]лигини оширмай коммунизмга узил-кесил ўтиб бўлма[illegible]» (Асарлар, 29 том, 105 бет).

Коммунистик партия социалистик қурилишнинг ҳа[illegible] босқичларида мамлакатнинг ишлаб чиқарувчи кучларини те[illegible]нимсиз ўстиришга, бутун халқ хўжалигининг негизи бўлг[illegible] жуда қудратли социалистик индустрияни вужудга келтиришга, саноатни, қурилишни, транспортни ва қишлоқ хўжалигини техника жиҳатидан такомиллаштиришга, совет фани ва техникасини ривожлантиришга жуда катта эътибор бериб келди. Илгари қолоқ мамлакат бўлган Россия партиянинг ленинча бош йўли изчиллик билан ўтказиб келинганлиги ва совет халқининг қаҳрамонона ғайрат сарфлаб ишлаганлиги туфайли биринчи даражали индустрияга, юксак даражада механизациялашган қишлоқ хўжалигига, илғор фан ва техникага эга бўлган мамлакатга айланди.

1958 йилда 1913 йилдагига нисбатан саноатда, қурилишда ва транспортда асосий ишлаб чиқариш фондлари тахминан 22 баравар, саноатдаги ишчиларнинг меҳнат унумдорлиги эса 10 баравар кўпайди.

КПСС Марказий Комитети Пленуми қайд қиладики, **партиянинг XX съездидан кейин ўтган вақт ичида бизнинг мамлакатимизда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантириш ва техника жиҳатдан такомиллаштириш йўлида янги жуда катта қадам қўйилди.** Шу давр ичида машиналар, механизмлар, аппаратлар ва асбобларнинг 5 мингдан кўпроқ янги, ҳар хил такомиллашган типлари яратилди ва уларни кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилди, саноатда ва қурилишда прогрессив технология процесслари ишлаб чиқилди ва катта миқёсда жорий қилинди, ишларни, айниқса оғир ва меҳнатни кўп талаб қиладиган ишларни механизациялаш даражаси анча оширилди, саноат корхоналарида, қурилиш индустриясида ва транспортда кўпгина ишлаб чиқариш операциялари автоматлаштирилди.

Кон-руда саноатида пармалаш, рудаларни саралаш ва агломерация қилиш ишлари механизациялаштирилди, руда ва тоғ жинсларини ташиб олиш ишларини механизациялаш охирига етай деб қолди. Домна ва мартен цехларидаги ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш соҳасида катта ишлар қилинди. Ўтган йил чўян ва пўлатнинг 90 процентидан кўпроғи механизациялашган ва кўп даражада автоматлашган домна ва мартен печларида эритиб олинди. Кимё саноатида иш унуми юксак бўлган бир қанча янги технология процесслари жорий қилинди ва кўпгина қимматли синтетик материалларни чиқариш ташкил этилди. Синтетик каучук ва спирт заводларида, азот, сода, олтин гугурт кислотаси, хлор ва шина ишлаб чиқарувчи корхоналарда асосий цехларни комплекс автоматлаш ишлари авж олдириб юборилди.

Пармалаш ишларини иш унуми энг юксак бўлган турбиналар билан бажариш нефть саноатида етакчи ўринни олди. Қатлам босимини сунъий равишда кучайтиришдан иборат прогрессив метод нефть конларида нефть чиқаришнинг асосий методи бўлиб қолди. Нефтни қайта ишловчи заводларда иш унуми юксак бўлган ва йириклаштирилган установкаларни қўлланиб, нефтни қайта ишлашнинг тағин ҳам такомиллашган каталитик процесслари кенг жорий қилинмоқда. Кўмир саноатида забойларда кўмирни кесиб олиш, уриб тушириш ва ташиб олиш, шунингдек кўмирни кўтариб чиқарувчи транспорт механизациялашди. Кўмирни комбайнлар билан қазиб олиш соҳасида СССР ҳамма мамлакатлардан анча ўзиб кетди. Зўр ускуналарни ишлатиб, кўмирни очиқ қазиб олиш усули кенг ёйилди, кўмирни сув ёрдами билан қазиб олиш ва ташиб олиш усули жорий қилинмоқда.

Электростанцияларда замонавий энергетика ускуналари ҳамда электростанцияларда ва ёқилғи билан ишлайдиган станцияларда электр қуввати ҳосил қилишни автоматик бошқариш жорий қилинди.

Машинасозлик саноати катта қувватга эга бўлган конденсацион турбиналар ва ўта юксак босимли буғ қозонлари ишлаб чиқаришни, металл қирқадиган станокларнинг, темирчилик-пресс машиналарининг замонавий типларини, электровозлар ва тепловозларни, автомобилларни, экскаваторларни, комбайнларни ҳамда техника-иқтисодий кўрсаткичлари юксак даражада бўлган бошқа машиналар ва ускуналарни ишлаб чиқаришни ўзлаштирди. Ишлаб чиқарилаётган қишлоқ хўжалик машиналарининг хили анча янгиланди ва кенгайтирилди. Янги чиқарилаётган станоклар ва машиналарнинг техника даражаси оширилганлиги билан бир қаторда ишлаб турган металл ишлаш ускуналаридан 100 мингтадан кўпроғи модернизация қилинди.

Ўрмончилик, озиқ-овқат саноатлари, енгил саноат ва бошқа саноат тармоқларида маҳсулот ишлаб чиқаришни [illegible]ўпайтиришга, маҳсулот таннархини камайтиришга ва меҳ[illegible]ат унумдорлигини оширишга ёрдам берадиган ва такомил[illegible]лаштирилган техника жорий қилинди.

Йиғма темир-бетонни кенг қўлланиш асосида қурилиш[illegible]ни, айниқса уй-жой қурилишини индустрлаштириш даража[illegible]си анча оширилди ва қурилиш технологияси яхшиланди, [illegible]йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш 1954 йилдаги 3 мил[illegible]лион куб метр ўрнига 1958 йилда 19 миллион куб метрга [illegible]тказилди. Йиғма темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқа[illegible]ришда узлуксиз вибропрокат методи ўзлаштирилмоқда ва шу конструкцияларни кассет усулида ишлаб чиқариш жорий қилинмоқда, бу усулларни жорий қилиш қурилишни янада индустрлаштирмоқ ва унинг қимматини камайтирмоқ учун янги имкониятлар очиб бермоқда.

Транспортнинг асосий турлари техника жиҳатидан реконструкция қилинмоқда. Темир йўлларни электрлаштиришнинг бош плани ҳамда тепловозларни жорий қилиш тўғрисида берилган топшириқ муваффақиятли равишда бажарилмоқда. Сув, автомобиль ва ҳаво транспорти янги техника воситалари билан тўлдирилмоқда.

Совет Иттифоқида атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш, реактив авиация соҳасида эришилган муваффақиятлар, инсоният тарихида ернинг биринчи сунъий йўлдошлари ва биринчи космик ракета учирилганлиги халқимиз Совет ҳокимияти йиллари мобайнида фан ва техникада нақадар юксак даражага эришганлигини бутун дунёга яққол кўрсатди. Мана шу муваффақиятларнинг ҳаммасини қўлга киритишда шонли олимларимиз, инженерларимиз, техникларимиз, конструкторларимизнинг, ишлаб чиқариш новаторлари бўлган кўп минглаб ишчиларимизнинг хизмати жуда катта.

Саноат ва қурилиш техникасини такомиллаштиришда қўлга киритилган янги муваффақиятлар шу нарсанинг натижаси бўлдики, КПСС XX съездининг техникани тараққий эттириш соҳасидаги қарорлари изчиллик билан амалга оширилди, саноат ва қурилишни бошқариш қайта қурилди, партия ва хўжалик ташкилотларининг янги техникани жорий қилишга бераётган эътибори кучайтирилди. Механизациялаш ва автоматлаш асбобларини ва воситаларини чиқаришни кўпайтириш тўғрисида, ускуналарни модернизация қилиш, қурилишни янада индустрлаштириш ва айниқса йиғма темир-бетон конструкциялар ҳамда буюмлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш, техникага доир информацияни яхшилаш ва илғорлар тажрибасидан фойдаланиш тўғрисида КПСС Марказий Комитети кўрган чоралар техникани тараққий эттиришни тезлатмоқ учун катта аҳамиятга эга бўлди.

Етти йиллик планни муваффақиятли бажариш мақсадида КПСС XXI съезди халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан янада такомиллаштириш йўлларини белгилаб берди. Съезд қарорларида саноатдаги, қурилишдаги, транспортдаги, қишлоқ хўжалигидаги ва савдо-сотиқдаги ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш асосида, эскириб қолган ускуналарни алмаштириш ва модернизация қилиш, иш унуми юксак бўлган янги процессларни жорий қилиш, мамлакатни электрлаштиришни тез ривожлантириш, ишлаб чиқаришни автоматлаш ва янада ихтисослаштириш, фан ва техниканинг айниқса радиоэлектроника, радиоактив изотоплари, чала ўтказгичлар ва ядро энергияси соҳасидаги муваффақиятлар ва кашфиётлардан бутун чоралар билан фойдаланиш асосида оғир меҳнатни тугатиш кўзда тутилади. Қурилишда—қурилиш ишларини янада индустрлаштириш, қурилишни иморатлар ва иншоотларни корхоналарда тайёрланган катта яхлит элементлар ва узеллардан йиғиб ва монтаж қилиб беришдан иборат механизациялашган поток процессига айлантириш кўзда тутилади. Темир йўл ва сув транспортида—кам тежамли буғ двигателларидан электр, дизел ва газ—турбина двигателларига, ҳаво транспортида эса—турбовинтли ва турбореактив двигателларга ўтишни асосан тугаллаш кўзда тутилади. Кимё саноатини тез ривожлантириш техникани тараққий эттиришни тезлатиш учун катта роль ўйнаши лозим.

Бизнинг мамлакатимизда ишлаб чиқаришнинг техника даражасини янада юксалтириш соҳасида белгиланган программани муваффақиятли бажармоқ учун зарур шарт-шароитнинг ҳаммаси бор. Марказий Комитет Пленуми ташкилотчилик ишини юксак даражага кўтармоқ, илғор техникани жорий қилиш ишидаги партия ва хўжалик раҳбарлигини янги вазифалар даражасига кўтармоқ ҳозирги вақтда асосий ишдир деб ҳисоблайди. Партия, совет, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотлари халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани такомиллаштириш ишида рўй бераётган ва техникани тараққий эттириш суръатларини сусайтираётган жиддий камчиликларни йўқотишга асосий эътиборни беришлари лозим. Кўпгина Халқ хўжалиги кенгашлари, корхоналар ва илмий-текшириш ташкилотлари илғор техникани ишлаб чиқиш ва жорий қилиш, айниқса маҳсулотнинг янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва эскириб қолган ускуналарни модернизация қилиш соҳасида белгиланган топшириқларни бажармаётирлар ва бу билан халқ хўжалиги манфаатларига жиддий зарар етказаётирлар. Энди бунга ортиқ тоқат қилиб бўлмайди.

Илмий тадқиқот, лойиҳалаш ва тажриба ишларини ташкил этишни, саноатда, қурилишда ва транспортда фан ва техника муваффақиятларидан фойдаланишни тубдан яхшиламоқ керак. Янги машиналар яратишга, тағин ҳам мукаммал технология процессларини, бинолар ва иншоотларнинг рационал типларини, яхши натижа берадиган материалларни ишлаб чиқаришга ҳамда уларни ишлаб чиқаришда жорий қилишга ва қуришга ўринсиз равишда кўп вақт сарфланаётганлиги ва ишга тушириш пайти келганда уларнинг баъзилари эскириб қолаётганлиги сингари нотўғри практикага бундан буён тоқат қилиб бўлмайди.

Баъзи корхоналарнинг раҳбарлари, лойиҳалаш, конструкторлик ва илмий тадқиқот институтларининг ходимлари янги техникани ишлаб чиқишда ва жорий қилишда фақат маҳсулот чиқаришни кўпайтиришга интиладилар-у, аммо аҳамияти бундан кам бўлмаган муҳим мақсадни—ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини оширишни ва меҳнатини енгиллаштиришни, маҳсулот сифатини оширишни ва унинг таннархини камайтиришни унутиб қўядилар. Бир қанча корхоналарда қимматга тушаётган машиналар, автомат линиялар ҳамда бошқа агрегатлар ва механизмлар яратилмоқда, буларни қўлланиш эса сезиларлик иқтисодий фойда бермаётир. Машинасозлик саноатида, масалан энг янги қуюв ускуналарини ишлаб чиқариш етарлик суръатлар билан ривожлантирилмаётир, темирчилик-пресс ускуналарининг салмоғи ҳали ҳам кам. Бу ҳол шунга олиб келмоқдаки, жуда кўп миқдордаги металл қириндига чиқариб юборилмоқда, машиналарнинг оғирлиги ошиб кетмоқда, машинасозлик маҳсулотига кўп меҳнат сарф бўлмоқда ва унинг қиммати ошиб кетмоқда. Янги техникани жорий қилиш ва айниқса ишлаб чиқаришни механизациялаш ҳамда автоматлаш тадбирлари кўп ҳолларда шуларнинг қанчалик самарали бўлиб чиқиши олдиндан таҳлил қилиб кўрилмай ўтказилмоқда.

Заводлар, фабрикалар ва шахталар қуриш учун тузилган лойиҳаларда бизнинг саноатимизда ва чет элларда эришилган янгиликлар ва прогрессив усулларнинг ҳаммаси кўпинча акс эттирилмаётир, эскирган ускуналар ва кам унумли ишлаб чиқариш методлари қўлланилмоқда, технология процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаш кўзда тутилмаётир, тузилаётган бош планларда кўпгина ошиқчаликларга йўл қўйилмоқда. Натижада бундай объектларни қуришга ошиқча маблағлар сарфланмоқда, ҳаддан ташқари кўп металл, ускуналар ва бинокорлик материаллари ўринсиз сарфланмоқда, янги корхоналардаги меҳнат унумдорлиги эса ишлаб турган корхоналардаги меҳнат унумдорлигидан унчалик фарқ қилмаётир.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми бу камчиликлар кўп жиҳатдан хўжалик ходимлари ва инженер-техник ходимларда техникага нисбатан консерватизм борлиги, ишлаб чиқаришнинг эски методларига ва меҳнат қуролларига одатланиб қолганликлари, кўпгина хўжалик раҳбарларининг янги техникани жорий қилишдаги қийинчиликларни енгишни истамаётганликлари, ишлаб чиқариш техникасини такомиллаштириш масалаларини ҳал қилишга давлат нуқтаи назаридан қарамаётганликлари сабабли туғилаётир деб ҳисоблайди.

Шу билан бирга эътироф қилиш керакки, хўжалик қурилишимиз практикасида корхона ва қурилиш ишчилари, инженер-техник ходимларини, илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотларидаги мутахассисларни янги техника яратиш ҳамда уни ишлаб чиқаришга тез жорий қилишда моддий манфаатдорлик принципидан ҳали ҳам тузук фойдаланилмаётир. Янги техникани ўзлаштираётган корхоналарнинг коллективлари ўз меҳнатларига тўланаётган хақ жиҳатидан эскириб қолган маҳсулот чиқараётган корхоналарнинг ходимларига нисбатан ёмон аҳволга тушиб қолаётганликлари сингари фактлар оз эмас. Техника ва технологияни янада такомиллаштиришнинг катта масалаларини муваффақиятли ҳал қилаётган илмий тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотларининг мутахассислари ўз меҳнатларига хақ олиш жиҳатидан йиллаб ҳеч бир янгилик бермаётган кишиларга нисбатан амалда моддий устунликка эга эмаслар.

Янги техника планларини тузишга доир асосий ишларни корхоналарга, Халқ хўжалиги кенгашларига ва иттифоқч[illegible] республикаларга кўчириш халқ хўжалигини ривожланти[illegible]риш манфаатларини тағин ҳам тўлиқроқ ҳисобга олишга, бу ишга мутахассислар ва ишлаб чиқариш новаторларининг кенг доирасини тортишга имкон берди ва жуда тўғри бўлиб чиқди. Бироқ, республикаларда янги техникани жорий қилиш ишларини планлаштириш ҳали ҳам замонавий талабларга жавоб берадиган қилиб ташкил этилган эмас. Республика ташкилотлари ишлаб чиқаётган планлар ҳаддан ташқари майдалаштириб юборилмоқда, бу эса Халқ хўжалиги

(Давоми иккинчи бетда).

Саноатда ва қурилишда техникани тараққий эттиришни тезлатиш тўғрисида КПСС XXI съездининг қарорларини бажариш соҳасида партия ва совет ташкилотлари ҳамда Халқ хўжалиги кенгашларининг иши ҳақида

(КПСС XXI съездининг саноат ишлаб чиқариши ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш, шунингдек қурилиш қимматини камайтириш мақсадида саноат ва қурилишда комплекс механизацияни жорий этиш, ишлаб чиқаришни автоматлаш, поток линияларини жорий қилиш, эскириб қолган машина ва ускуналарни, штамп ва асбобларни янгилаш тўғрисидаги қарорларини бажариш тадбирлари ҳақида)

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1959 йил 29 июнда қабул қилган қарори

(Боши биринчи бетда).

кенгашларининг, корхоналар ва қурилишлар коллективлари ташаббусини бўғиб қўймоқда, айни вақтда уларнинг эътиборини энг муҳим вазифаларни ҳал қилишга сафарбар қилмаётир. Бу планларда мўлжалланаётган тадбирлар маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш, унинг сифатини ошириш ва таннархини камайтириш меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан берилган топшириқлар билан узвий равишда боғланмаётир. Шу билан бирга иттифоқчи республикаларнинг госпланлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари корхоналарга ва қурилишларга план топшириқларини белгилаётганларида ускуналарнинг, машиналарнинг, қурилиш конструкциялари ва буюмларининг янги нусхаларини ўзлаштириш, тажриба ишларини ўтказиш, тажриба установкалари ва цехларини яратиш ва ишга тушириш, шунингдек тажриба тариқасида қуриш ишларини ўтказмоқ учун қилинадиган сарфларни ҳисобга олмаётирлар, шу мақсадлар учун зарур моддий ресурслар ажратмаётирлар, бу эса корхоналар ва қурилиш ташкилотлари ишларининг иқтисодий кўрсаткичларига ёмон таъсир қилмоқда.

Марказий Комитет Пленуми халқ хўжалиги планларида умумдавлат аҳамиятига эга бўлган янги техникани ишлаб чиқиш ва жорий қилишнинг энг муҳим тадбирлари кўзда тутилмаётганлигини нотўғри деб ҳисоблайди. Бу нарса халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантиришда ягона техника йўлини ўтказишни, Ватанимиз ҳамда чет эл фани ва техникасининг кейинги муваффақиятларидан фойдаланишни, янги машиналар яратишда керакли материалларни кооперативлаштириш тартибида тармоқлараро ўзаро етказиб беришни, шунингдек ижрони текшириш ва назорат қилишни қийинлаштиради.

Халқ хўжалигини техника жиҳатдан янада такомиллаштириш ишида жиддий камчиликлар борлигига яна шу нарса ҳам сабаб бўлмоқдаки, Халқ хўжалиги кенгашларининг, маҳаллий партия ва совет органларининг баъзи ходимлари хўжалик қурилишининг мана шу жуда муҳим ва ҳал қилувчи жиҳатига иккинчи даражали иш деб қарамоқдалар ҳамда саноат ва қурилишни бошқаришнинг янги системаси техникани тараққий эттиришни тезлатиш учун очиб берган жуда катта имкониятлардан фойдаланмаётирлар.

Планлаштирувчи органлар, СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича давлат комитетлари, шунингдек давлат техника комитетлари энг муҳим техника проблемаларини ҳал этиш соҳасида илмий тадқиқот ва лойиҳалаш ташкилотлари, конструкторлик бюролари ва корхоналар олиб бораётган ишни ҳали ҳам бир-бирига тузук уйғунлаштирмаётирлар, илмий-техникавий информацияни янада тартибга солишга ҳамда илғорлар тажрибасидан фойдаланишга етарли эътибор бермаётирлар.

КПСС Марказий Комитети Пленуми **қарор қилади:**

1. КПСС XXI съездининг техникани тараққий эттириш суръатларини бутун чоралар билан тезлатиш тўғрисидаги қарорларига асосан иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, КПСС область ва ўлка комитетларига, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга ва бошқармаларга қуйидаги вазифалар юклатилсин:

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида янги юксалиш бўлишини таъминламоқ учун техникани янада тараққий эттириш соҳасидаги ишлар кенг авж олдирилсин, техника соҳасида консерватизм кўринишларига қарши, давлат манфаатларига бепарволик билан қарашга ва интизомсизликка қарши кескин кураш олиб борилсин, янги техникани ишлаб чиқиш ва ўзлаштириш юзасидан берилган топшириқларнинг ўз вақтида бажарилиши учун корхона ва қурилиш раҳбарларининг, илмий-лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотлари раҳбарларининг масъулияти оширилсин, ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан такомиллаштириш ишида ишчилар, инженер-техник ходимлар ва олимларнинг ташаббускорлиги ривожлантирилсин;

Иш унуми юксак технология процессларини, янги машиналар, механизмлар, асбобларни вужудга келтириш ва уларни ишлаб чиқаришда жорий қилиш соҳасида, бинолар ва иншоотларнинг рационал типларини ишлаб чиқиш соҳасида илмий тадқиқот ва тажриба ишларини ташкил этишда, янги техникага доир ишларни планлаштириш ва пул билан таъминлаш ишларида рўй бераётган камчиликларни йўқотиш чоралари кўрилсин.

Марказий Комитет Пленуми ишчиларнинг меҳнат унумдорлигини ошириш ва меҳнатини енгиллаштириш, саноат маҳсулотини тез кўпайтириш, бу маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва таннархини камайтириш, қурилишни арзонлаштириш ва жадаллаштириш мақсадида ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан такомиллаштириш Халқ хўжалиги кенгашларининг асосий иши бўлиб қолиши лозим деб ҳисоблайди.

2. Белгилаб қўйилсинки, умумдавлат аҳамиятига эга бўлган янги техникани яратиш ва жорий қилиш соҳасидаги энг муҳим ишлар юзасидан берилган топшириқлар халқ хўжалик планининг узвий таркибий қисми бўлиши лозим. Давлат планларида ускуналарнинг янги турларини чиқаришни кўпайтириш ва эскириб қолган турларини ишлаб чиқаришдан олиб ташлаш бўйича иттифоқчи республикаларга бериладиган топшириқлар ҳам белгилаб қўйилиши керак. Янги техникани яратиш ва жорий қилиш тадбирлари пул ва моддий техника ресурслари билан биринчи навбатда таъминланиши лозим.

Бу топшириқларни иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар тақдим этаётган план лойиҳалари асосида тайёрлаш СССР Госпланига, СССР Министрлар Советининг Давлат Илмий-техника комитетига, СССР Министрлар Советининг автоматлаш ва машинасозлик Давлат комитетига ҳамда СССР Госстройига топширилсин.

3. Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар, корхоналарнинг директорлари, қурилиш ташкилотларининг, илмий тадқиқот ва лойиҳалаш институтларининг, конструктор бюроларининг раҳбарлари янги технология процессларини, машиналарни, механизмларни, қурилиш конструкцияларини ишлаб чиқиш ва жорий қилишда аввало шунга асосланиб иш олиб боришлари керакки, булар ижтимоий меҳнатдан, моддий ва пул воситаларидан энг рационал ва тежамли фойдаланиш талабларини қондирадиган бўлсин, маҳсулот чиқаришни кўпайтиришни, унинг сифатини оширишни ва таннархини камайтиришни, меҳнат унумдорлигини оширишни, ишчилар меҳнатини енгиллаштиришни ва уларнинг меҳнат шароитини соғломлаштиришни, хавфсизлик техникаси қоидаларига риоя қилинишини, қурилишни тезлатишни ва арзонлатишни, сарфланган капитал маблағлар ўрнини қоплаш муддатларини Ватанимиз ҳамда чет эл фани ва техникасининг энг яхши муваффақиятларига нисбатан қисқартишни таъминлайдиган бўлсин.

Марказий Комитет Пленуми партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг эътиборини меҳнат унумдорлигининг ўсиши иш ҳақининг ўсишига нисбатан илдам бўлиб боришини бундан буён ҳам таъминлаш зарурлигига жалб қилади, чунки меҳнат унумдорлигининг иш ҳақига нисбатан илдамлик билан ўсиши ишлаб чиқаришни янада ривожлантирмоқ ва халқ фаровонлигини оширмоқ учун зарур бўлган социалистик жамғармаларнинг негизидир.

4. СССР Госплани, Министрлар Советининг автоматлаш ва машинасозлик Давлат комитети ҳамда СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича давлат комитетлари янги машиналар, ускуналар, асбоблар, буюмлар, бинокорлик материаллари, конструкцияларнинг намуна нусхаларини ишлаб чиқиш, ясаш ва синовдан ўтказиш ҳамда уларни кўплаб ишлаб чиқармоқ учун топшириш тартиби тўғрисидаги типовой низомни ишлаб чиқсинлар ва иттифоқчи республикаларнинг министрлар Советлари билан уч ой муддат ичида келишиб тасдиқласинлар.

5. СССР Госплани ва СССР Молия министрлиги корхоналар ва қурилиш ташкилотлари томонидан банк кредитидан ва корхоналарнинг фондидан фойдаланиш ҳисобига янги техникани жорий қилиш ва ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш бўйича ўтказилаётган тадбирларни пул билан таъминлаш шартларини яхшилаш тўғрисидаги, бу мақсадлар учун моддий ресурслар ажратиш ҳақидаги таклифларни, шунингдек маҳсулотнинг янги турларига нархлар белгилаш тартиби тўғрисидаги таклифларни манфаатдор ташкилотларни жалб қилиб, ишлаб чиқсинлар ва шу йил 1 сентябрга қадар СССР Министрлар Советига тақдим этсинлар, янги нархларни белгилашда бу нархлар маҳсулотни ясашни, шунингдек уни қўлланишни рағбатлантирадиган бўлиши эътиборга олинсин.

6. СССР Министрлар Советининг меҳнат ва иш ҳақи масалалари Давлат комитетига, СССР Госпланига, СССР Молия министрлигига, ВЦСПСга, СССР Министрлар Советининг Давлат илмий-техника комитетига янги техникани ва технологияни, саноатда ва қурилишда комплекс механизацияни, ишлаб чиқаришни автоматлаштиришни жорий қилиш ишида корхоналар ва қурилиш ташкилотлари учун иқтисодий стимуллар вужудга келтириш тўғрисидаги, шунингдек саноат-лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотлари ходимларининг ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан такомиллаштиришдан моддий манфаатдорлигини ошириш тўғрисидаги таклифларни иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари ва СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича давлат комитетлари билан биргаликда ишлаб чиқиб, 1959 йил 1 ноябргача КПСС Марказий Комитетига ва СССР Министрлар Советига тақдим этиш вазифаси топширилсин.

7. Меҳнаткашлар оммасининг ижодий ташаббускорлиги ва активлиги халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини муваффақиятли ривожлантириш ва такомиллаштиришнинг гарови эканлигини назарда тутиб, КПСС Марказий Комитети Пленуми партия, хўжалик, касаба союз ва комсомол ташкилотларига социалистик мусобақага раҳбарлик қилишда техникани тараққий эттириш учун кураш масалаларига алоҳида эътибор беришни таклиф қилади. Ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаш, эскирган ускуналарни модернизация қилиш, техникадаги янгиликларни жорий қилиш асосида маҳсулот чиқаришни кўпайтириш, унинг сифатини ошириш ва таннархини камайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш соҳасида етти йиллик план топшириқларини ошириб бажариш ҳозирги шароитда социалистик мусобақанинг асосий мазмуни бўлиб қолиши лозим. Корхоналар ва қурилишларнинг хўжалик фаолиятига баҳо бериш ва социалистик мусобақа натижаларини якунлаш вақтида янги техникани ишлаб чиқиш ва жорий қилиш юзасидан берилган план топшириқлари қандай бажарилганлиги асосий кўрсаткич қилиниб, ҳисобга олиниши зарур.

8. КПСС Марказий Комитети Пленуми шу Пленумга тайёргарлик даврида ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан яна такомиллаштириш масалаларини муҳокама қилишда партия ташкилотлари ва меҳнаткашлар кенг оммаси юксак даражада активлик кўрсатганлиги муносабати билан чуқур мамнуният изҳор қилади ҳамда иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, ўлка ва область партия комитетларига, иттифоқчи республикаларнинг министрлар советларига, Халқ хўжалиги кенгашларига, министрликларга, СССР Госпланига, СССР Министрлар Советининг Давлат илмий-техника комитетига, СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича давлат комитетларига меҳнаткашлар томонидан киритилган таклифларни кўриб чиқиб буларни ишлаб чиқаришга тез жорий қилишни таъминлаш вазифасини юклайди.

..I.

Ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш, кенгайтириш ва техника жиҳатидан қайта қуроллантириш — жуда муҳим халқ хўжалик вазифасидир

Мамлакатда ишлаб турган саноат корхоналарини ва қурилиш ташкилотларини техника жиҳатидан такомиллаштириш юзасидан кейинги йилларда анчагина ишлар қилинди, бу, ишлаб чиқариш қувватларини оширишга, маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга, қурилишни жадаллаштиришга, меҳнат унумдорлигини муттасил ошириб боришга ёрдам берди.

Шу билан бирга КПСС Марказий Комитетининг Пленуми ҳисоблайдики, ишлаб турган корхоналарнинг ва қурилиш ташкилотларининг техника даражасини ошириш юзасидан қилинган ишлар миқёси етти йиллик план ўртага қўйган янги вазифаларга ҳали жавоб беролмайди. Кўпгина заводлар, шахталар, фабрикалар ва бинокорлик ташкилотлари, айниқса маҳаллий ва кооператив саноати корхоналарининг техникавий қуролланиш даражаси жиҳатидан жиддий орқада қолаётганлиги, бунинг натижасида меҳнат унумдорлигининг ўсишига халал етаётганлиги ҳамда чиқарилаётган маҳсулот сифати паст бўлиб, таннархи қиммат бўлаётганлиги, шунингдек қурилишнинг паст сифатли ва қиммат бўлаётганлиги туфайли халқ хўжалиги катта зарар кўрмоқда. Айрим завод ва фабрикаларда жуда самарали янги технология процесслари жорий қилинган ва бундай тадбирларни амалга ошириш учун керакли анча мукаммал станок, машина, механизм ва шу хилдаги буюмлар ишлаб чиқариш уюштирилган бўлса ҳам, эскириб қолган ускуналар ва буюмлар ишлаб чиқараётган корхоналар ҳали оз эмас. Саноат ва қурилишда анчагина эскириб қолган станоклардан, темирчилик-пресс машиналаридан, металлургия, кимё, кончилик ускуналари ва бошқа ускуналардан фойдаланиш давом этмоқда, металл кўплаб исроф қилинмоқда.

КПСС XXI съезди кам маблағ сарфлаб, кўп маҳсулот ишлаб чиқариш мақсадида капитал маблағлардан жуда самарали фойдаланиш зарурлигини таъкидлаб кўрсатди. **Етти йиллик планни муваффақиятли бажаришнинг энг муҳим шарти — ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш, кенгайтириш ва техника жиҳатдан қайта қуроллантириш, бинокорлик ташкилотларини техника билан кўпроқ қуроллантириб, саноат корхоналари, уй-жой бинолари ва бошқа объектлар қурилишини жадаллаштиришдан ва қурилиш нархини арзонлаштиришдан иборатдир.**

Кимё саноати ва саноатнинг бошқа тармоқларидаги илғор корхоналар тажрибаси саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришни янги объектлар қурмасдан туриб, қисқа муддатда анча кўпайтириш учун жуда катта имкониятларимиз борлигини кўрсатади. Бу корхоналарнинг коллективлари ишлаб чиқариш резервларини аниқлаш ҳамда энг кам капитал маблағ сарфлаб, ишлаб чиқариш қувватини ошириш юзасидан катта ишлар қилдилар ва таклифлар ишлаб чиқдилар.

Бу соҳада Владимир ва Свердловск областларининг, Москва шаҳрининг, Москва, Ленинград, Запорожье, Днепропетровск, Горький ва бошқа областларнинг, Белоруссия ССР нинг меҳнаткашлари, партия ва хўжалик ташкилотлари қимматли ташаббус бошладилар.

КПСС Владимир область комитети ва Владимир Халқ хўжалиги кенгаши янги объектлар қуришдан кўра, ишлаб турган завод ва фабрикаларни кам харажат билан реконструкция қилиш ва қисман кенгайтириш орқали маҳсулот ишлаб чиқаришни тезроқ кўпайтиришга имкон берадиган тадбирларни ишлаб чиқди.

Свердловск иқтисодий райони корхоналари ва қурилишларининг меҳнаткашлари саноатда ялпи маҳсулот ишлаб чиқаришнинг 1965 йил учун мўлжалланган даражасига умуман муддатидан илгари — 1964 йилда етиш мажбуриятини олдилар. Бунга ишлаб турган корхона ва цехларни реконструкция қилиш, ускуналарни модернизациялаш, ҳар бир корхона ва қурилиш коллективининг ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаш комплекс планларини амалга ошириши ҳисобига эришилади.

Москва (шаҳар) иқтисодий районидаги станоксозлик, электротехника ва асбобсозлик заводларининг коллективлари энг янги станок, машина, асбоб ва автоматлаш воситаларини ишлаб чиқаришни кўпайтириш юзасидан қўшимча мажбурият олдилар, бу, мамлакатимиз саноатини техника билан қайта қуроллантириш вазифасини қисқароқ муддатда ҳал этишга ёрдам беради.

Москва, Ленинград, Горький, Запорожье ва Днепропетровск областлари, Белоруссия ССР корхоналари ва қурилишларининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари янги техникани кенг жорий қилиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш, ажратилган капитал маблағдан ортиқча харажат қилмай, ишлаб турган корхоналарни реконструкциялаш ва кенгайтириш асосида етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш, саноат ишлаб чиқариши ва меҳнат унумдорлигининг 1965 йилга планлаштирилган даражасига 1963 — 1964 йилларда етиш юзасидан оширилган мажбуриятлар қабул қилдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми **қарор қилади:**

1. Владимир ва Свердловск областлари, Москва шаҳри, Москва, Ленинград, Горький, Запорожье, Днепропетровск ва бошқа областлар, Белоруссия ССР меҳнаткашлари, партия ва хўжалик ташкилотларининг маҳсулот ишлаб чиқаришни тезроқ кўпайтириш, маҳсулот таннархини камайтириш, ишлаб чиқарилаётган машиналарнинг, асбобларнинг, ускуналарнинг техника даражасини ва меҳнат унумдорлигини ошириш учун, ишлаб чиқариш қувватидан яхшироқ фойдаланиш ва ишлаб турган корхоналарни реконструкциялаш ҳисобига етти йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун имкониятлар қидириб топиш соҳасидаги ташаббуси маъқуллансин.

КПСС Марказий Комитети Президиумининг корхоналар, қурилишлар ва лойиҳалаш институтларида моддий ва пул маблағларини энг кам сарфлаган ҳолда саноат ишлаб чиқаришини ва меҳнат унумдорлигини тезроқ ўстириш мақсадида ишлаб турган корхоналарни реконструкциялаш ва кенгайтириш, эскириб қолган ускуналарни янгилари билан алмаштириш ва модернизациялаш ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва ишлаб чиқариш қувватини янада ошириш тадбирларини ишлаб чиқиш ҳақидаги қарорлари тўғри ва ўз вақтида чиқарилган қарорлар деб топилсин.

2. Ишлаб турган заводларни, шахталарни, маъдан конларини, фабрика ва корхоналарни реконструкциялаш юзасидан ишлаб чиқиладиган тадбирлар янги технология процессларини жорий қилишга, шу жумладан ишлаб чиқариш процессларини ва илмий тадқиқотларни назорат қилишда радиоактив изотоплардан ва ишлаб чиқаришни ташкил қилишнинг илғор методларидан фойдаланишга, эскириб қолган ускуналарни модернизациялаш ва янгилари билан алмаштиришга, агрегат ва ускуналарни мумкин қадар кўпроқ очиқ майдончаларда ўрнатишга, хомашёнинг янги, янада самаралироқ турларидан фойдаланишга ва хомашёларни комплекс қайта ишлашга асосланиши керак.

Қуйидаги технология процесслари ва такомиллаштиришлар айниқса кенг жорий қилиниши керак:

Қора металлургияда — маъдан хомашёсини ва темир-терсакни эритишга сифатли тайёрлаш, яхши ёнмайдиган кўмирни қолипланган металлургия кокси олиш йўли билан узлуксиз кокслаш, домна печларида пуркаш ҳароратини ва колошник газнинг босимини ошириш, домна ва пўлат қуйиш ишлаб чиқаришида табиий газдан ва кислороддан фойдаланиш, пўлатни конвертер ва электр металлургияси ёрдамида ишлаб чиқариш, ғовоги кам, оз легирланган пўлат эритиш, узлуксиз қуйиш ва пўлатни вакуумлаш, металлни узлуксиз жадал прокат қилиш, прокатнинг тежамли профилларини, пўлат ва қотишмаларнинг янги самарали маркаларини, турли эҳтиёжларга қаратилган трубаларнинг янги турларини, калибрланган металлни, шина тайёрлаш учун металл кордларни ишлаб чиқариш, прокат, труба ва метизларни термик усулда ишлаш;

Рангли металлургияда — электролиз, электротермия ва электр ёрдамида эритиш, пирометаллургия ва гидрометаллургияда кислород ва актив қўшимчалардан фойдаланиш, материаллар ва шихталарни қуритиш, тўла чиниқадиган қилиш, возгонка қилиш ва toблашда «қайновчи қатлам» усулидан фойдаланиш, глинозем ва бошқаларни ишлаб чиқаришда узлукли ва ярим узлуксиз процесслар ўрнига узлуксиз процессларни жорий қилиш, хомашёдан комплекс фойдаланиш;

Кимё саноатида — табиий газдан ва нефть газидан ҳамда нефтни қайта ишлаш заводларидан чиқадиган газдан фойдаланиш асосида кимёвий маҳсулотлар олиш, синтетик материаллар ва минерал ўғитлар, айниқса мураккаб ва юксак даражада концентрация қилинган материал ва ўғитлар ишлаб чиқаришнинг тежамлироқ усуллари, газ қўшилмаларини ажратишнинг ва туб, хомашёни мусаффо қилиб тозалашнинг энг самарали усуллари, пластмасса ва синтетик смолаларни қайта ишлашнинг янги усуллари, камерасиз шиналар ҳамда металл ва синтетик корддан фойдаланилган шина ва каучукнинг янги турларини ишлаб чиқариш;

Нефть ва газ саноатида — тор ва кичик диаметрли қудуқларни ихчам конструкцияли пармалаш установкалари ёрдамида қазиш, электробур ва ихчам турбобурлардан фойдаланиш, қатлам босимини сақлаб туриш ва қатламларни сув ёрдамида кўчириш усулларини такомиллаштириш орқали нефть конларида ёнилғи чиқаришни яхшилаш, электр марказдан қочирма ва гидропоршенли насосларни ишга солиш, нефть таркибидаги сувни йўқотиш, нефтни туздан тозалаш, турғун қилиш ва конларда нефть билан қўшилиб чиқадиган газдан фойдаланишни йўлга қўйиш, каталитик реформингни жорий қилиш, ёнилғини сув ёрдамида тозалаш ва парафиндан софлаш, мой олишнинг селектив усуллари, жуда фойдали присадкани ва нефть кимёси учун хомашёни синтез қилиш;

Кўмир саноатида — забойларда кўмир қазийдиган комплекслар, комбайнлар ва бошқа хил ускуналардан фойдаланиб кўмир чиқариш; кўмирни очиқ усулда қазиш, асосан янги унумли ускуналар ёрдамида транспорт ишлатилмайдиган схемалардан фойдаланиш, кўмирни гидравлик усулда қазиб чиқариш ва ташиш, кўмирни саралаш ва брикет қилишнинг самарали усуллари;

Кончилик маъдан саноатида — маъданларни очиқ усулда қазиб олиш ва еростида қазиб олишнинг самарали системалари — этаж ва подэтаж қилиб мажбуран қулатиш, подэтаж штреклар билан маъданни чуқур қудуқлар қазиш ва юқори унумли машина ҳамда механизмлардан фойдаланиш йўли билан ажратиб олиш, оғир муҳитлардаги маъданни саралашнинг прогрессив схемалари ва стадиал флотация, майдалаб берадиган машина ва юқори унумли саралаш ускуналари ва янада самаралироқ реагентлардан фойдаланган ҳолда оксидланиб қолган темири кам маъданни яхшилаб саралаш;

Машинасозликда — пластик деформация усуллари, шу жумладан совуқ усулда ҳажмли штамповка қилиш, даврий прокат, шестерня, парма ва бошқа деталларни совуқ ва иссиқ накатка ва прокатка усулида тайёрлаш; пайвандлаб эритилган ва пайвандлаб тобланган конструкциялардан фойдаланиш, термореактив қоришмалардан фойдаланган ҳолда қуйилманинг аниқ турларини олиш, қирқувчи асбоб учун инструментал пўлат, олмос, қаттиқ қотишма ва металлкерамик материалларнинг янги маркаларидан фойдаланган ҳолда металлни қирқиш усулида ишлаш, деталларнинг сиртини ва тешикчаларини электрэрозия ультратовуш ва роликлар билан ишлаш, актив муҳитларда кимёвий-термик ишлаш усуллари, деталларни ишлашнинг группа методи, машиналарнинг техника-иқтисодий кўрсатгичларини ошириш имкониятини берадиган, айниқса синтетик материаллардан фойдаланиш, шунингдек рангли металларни тежаш, ускуналарни йириклаштирилган комплекс блоклар ва узеллар ҳолида ишлаб чиқаришни ва истеъмолчига етказиб беришни ташкил қилиш;

Қурилишда ва бинокорлик материаллари саноатида — заводда тайёрланган катта ҳажмдаги элемент ва узеллардан биноларни йиғиш ва монтаж қилишнинг механизациялаштирилган поток процесси, бош планларни, планировкани, саноат ва граждан бинолари ва иншоотлари конструкцияларини лойиҳалашни рационал ҳал қилиш, цемент ишлаб чиқаришни, шу жумладан қуруқ, комбинациялаштирилган клинкер олишнинг бошқа усулларини ишлаб чиқиш, темир-бетон конструкциялар, айниқса юпқа деворли ва олдиндан таранг қилинган симли конструкцияларни вибропрокат усулида ва кассеталарда ишлаб чиқариш, темир-бетон ва асбоцементдан девор панеллари, катта ҳажмдаги енгил деворбоп, ихота панеллари ва том ролини ўйнайдиган плиталар, иссиқ ўтказмайдиган материаллар ва синтетик бирикмали буюмлар, пластик массадан безак материаллари ва санитария — техника буюмлари ишлаб чиқариш, маъдансиз бинокорлик материаллари қазиб олишда гидромеханизациядан фойдаланиш, фракцион шағал тайёрлаш;

Қоғоз ва ёғочсозлик саноатида — ёғочдан комплекс фойдаланиш, юқори сифатли қоғоз, идишбоп картон ва целлюлоза, қипиқ ва пайрахадан плиталар, унификация қилинган деталлардан тежамли мебеллар ишлаб чиқаришнинг замонавий методларини жорий қилиш, ёғочни юксак ҳароратда қуритиш, целлюлоза пиширишнинг узлуксиз процесси;

(Давоми учинчи бетда)

Саноатда ва қурилишда техникани тараққий эттиришни тезлатиш тўғрисида КПСС XXI съездининг қарорларини бажариш соҳасида партия ва совет ташкилотлари ҳамда Халқ хўжалиги кенгашларининг иши ҳақида

(КПСС XXI съездининг саноат ишлаб чиқариши ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш ,шунингдек қурилиш қимматини камайтириш мақсадида саноат ва қурилишда комплекс механизацияни жорий этиш, ишлаб чиқаришни автоматлаш, поток линияларини жорий қилиш, эскириб қолган машина ва ускуналарни, штамп ва асбобларни янгилаш тўғрисидаги қарорларини бажариш тадбирлари ҳақида)

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1959 йил 29 июнда қабул қилган қарори

(Боши бир ва иккинчи бетларда).

Енгил ва озиқ-овқат саноатида — толаларни йигиришда қисқартирилган процесслар, газламага оҳар беришда узлуксиз поток процесслари, айнимайдиган замонавий бўёқлардан ва махсус суюқликлардан фойдаланиб, газламаларнинг сифатини ва истеъмол хусусиятини яхшилаш, табиий ва кимёвий толалар аралашмасидан матанинг янги турларини яратиш, тўқилмаган материаллар ишлаб чиқариш, кийим-бошларни елимлаб тикиш, сунъий ва табиий чарм сифатини яхшилаш; қанд лавлаги сувини олишнинг, сариғ ёғ ишлаб чиқаришнинг узлуксиз процесси; ўсимлик мойи, ҳамир тайёрлашда ва балиқни қайта ишлашда экстракцияни жорий қилиш, озиқ-овқат, гўшт-сут ва балиқ саноати маҳсулотларини ишлаб чиқаришда, сақлашда ва ташишда совуқдан фойдаланиш, жуда тез музлатишни жорий қилиш;

Транспортда — йирик темир йўл узелларида механизация ва автоматизациядан фойдаланган ҳолда поездларни тузиш ва вагонларни составдан ажратишнинг замонавий усулларини жорий қилиш, станция ва темир йўл линияларида стрелка ва сигнал ускуналарини марказдан туриб бошқариш, электровоз ва тепловозларнинг бориб келадиган участкасини узайтириш ҳисобига уларнинг бир суткада кўпроқ йўл босиб ўтишини таъминлаш; юк автомобиль транспортида юкларни марказлаштирган ҳолда ташиш; кемалардаги машина-ускуналарни олисдан бошқариш, сув транспортида кемаларни бошқаришни автоматлаш;

Марказий Комитет Пленуми ана шу ва бошқа прогрессив технология процессларини кенг жорий қилиш зарурлигига эътиборни жалб этиб ҳисоблайдики, совет олимлари, лойиҳалаш институтлари ва конструкторлик бюроларнинг ходимлари, корхоналар ва қурилишларнинг коллективлари шу етти йилликда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ишлаб чиқаришнинг янги, янада такомил методларини яратадилар ва жорий қиладилар, деб ҳисоблайди.

3. СССР Госпланига, иттифоқчи республикалар Министрлар Советига ва Халқ хўжалиги кенгашларига саноат корхоналарини реконструкция қилиш, қурилиш, транспорт ва алоқани техника билан қайта қуроллантириш учун зарур бўлган ускуналарнинг янги турларини ишлаб чиқариш юзасидан халқ хўжалик планларини тузишда қуйидагиларга алоҳида эътибор бериш топширилсин:

бутун халқ хўжалигини техника билан қайта қуроллантириш учун база бўлган машинасозлик ва кимё саноатини биринчи навбатда ускуналар билан таъминлаш;

машинасозлик заводларини реконструкция қилиш, ишлаб турган ишлаб чиқариш қувватларидан яхшироқ фойдаланиш, ишлаб чиқаришни янада ихтисослаш ва кооперативлаш ҳисобига ускуналар ишлаб чиқаришни максимал даражада кўпайтириш.

4. Ускуналарни модернизация қилиш, маҳсулот ишлаб чиқаришни ва меҳнат унумдорлигини моддий маблағларни кам сарфлаган ҳолда тез ошириш имконини беришни ҳисобга олиб, корхоналарда ана шу ишларни амалга оширишни жадаллатиш зарур деб топилсин.

Ихтисослаштирган институтлар, конструкторлик бюролари ва машинасозлик корхоналарига эскириб қолган ускуналарни модернизация қилишнинг типовой лойиҳаларини ишлаб чиқиш мажбурияти юклатилсин. Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига эскириб қолган ускуналарни модернизация қилиш учун зарур бўлган узел ва деталларни, шунингдек ускуналар ишини автоматлаш учун мослама ва деталларни типовой лойиҳалар бўйича марказлаштирилган ҳолда ишлаб чиқаришни ташкил қилиш таклиф этилсин.

5. СССР Госплани ва СССР Министрлар Советининг автоматлаш ва машинасозлик давлат комитети зиммасига икки ой муддат ичида иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари иштироки билан машинасозликнинг конструкторлик ва тажриба базаларини кучайтириш ҳақидаги таклифларни ишлаб чиқиш ва СССР Министрлар Советига тақдим этиш мажбурияти юклатилсин. Таклифларда майда ва бир хил иш қиладиган махсус, конструкторлик, лойиҳалаш ва технология бюроларини бирлаштириш ва биринчи навбатда корхоналарда кучли конструкторлик ва технология ташкилотлари барпо этиш кўзда тутилсин. Токи бу ташкилотлар бундан кейин янги ускуналарни ишлаб чиқишда ва чиқарилаётган ускуналарни техника жиҳатдан такомиллаштиришда етакчилик ролини ўйнасинлар ва ишлаб чиқаришнинг муайян тармоғида техника даражаси учун жавобгар бўлсинлар.

энг янги қуюв ускуналари ишлаб чиқаришни кенгайтириш топширилсин.

2. Автоматлаш соҳасида асосий эътибор айрим ишлаб чиқариш операцияларини автоматлашдан тўла автоматлашган технология процесслари, цехлар ва корхоналар барпо қилишга, биринчи навбатда автоматлаш энг кўп иқтисодий фойда келтирадиган соҳаларда шу ишни қилишга қаратилсин.

СССР Госпланига СССР Министрлар Совети автоматлаш ва машинасозлик давлат комитети, СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича давлат комитетлари, иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари, Халқ хўжалиги кенгашлари билан биргаликда халқ хўжалигининг турли соҳаларида комплекс автоматлаш ишларини амалга ошириш тартиби ва муддатлари тўғрисидаги таклифларни ишлаб чиқиш ва 1959 йил 1 декабргача КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советига тақдим этиш топширилсин. Бу тадбирларда қуйидагиларни кўзда тутиш зарур:

саноат, қурилиш ва транспорт тармоқларини комплекс автоматлаш соҳасидаги перспектив вазифалар;

автоматлаш воситалари ва асбоблар ишлаб чиқаришни, айниқса корхоналарни ихтисослаш, тайёрланадиган ускуналарни узел ва деталларни нормаллаш ва турини камайтириш ҳисобига кўпайтириш.

ишлаб чиқариш процессларини комплекс автоматлаш соҳасида илмий-тадқиқот, тажриба-конструкторлик ва лойиҳалаш ташкилотларини кенгайтириш ҳамда улар учун тажриба-экспериментал базалар яратиш;

ягона техника сиёсатини амалга ошириш ва автоматлаш воситалари ҳамда асбоблар яратиш соҳасидаги ишларни уйғунлаштиришни кучайтириш;

3. Ишлаб чиқариш процессларини автоматлашда электрон техникасининг катта имкониятларини ҳисобга олиб, СССР Госпланига, СССР Министрлар Советининг автоматлаш ва машинасозлик Давлат комитетига СССР Министрлар Советининг радиоэлектроника давлат комитети билан биргаликда халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларига радиоэлектроника техникасини жорий қилиш планини ишлаб чиқиш ва иттифоқчи республикалар билан келишиб, бу планни тасдиқлаш топширилсин.

4. Халқ хўжалигининг айрим соҳаларида комплекс механизация ва автоматизация соҳасидаги тадбирларни амалга ошириш навбатини тўғри белгилаш, куч ва моддий ресурсларни энг муҳим томонга йўналтириш мақсадида СССР Госпланига, СССР Фанлар академиясига, СССР Министрлар Советининг илмий-техника давлат комитетига, СССР қурилиш ва архитектура академиясига 1959 йилда манфаатдор ташкилотларни жалб қилган ҳолда айрим тармоқларнинг хусусиятларини ҳисобга олиб, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлашни жорий қилишнинг иқтисодий самарасини белгилаш методикасини ишлаб чиқиш топширилсин.

5. Ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаш тадбирларини амалга ошириш учун замонавий ускуналарни ҳамда комплекс механизация ва автоматизация воситаларини яхши биладиган кўпгина юқори малакали мутахассислар керак бўлишини кўзда тутиб, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги меҳнат резервлари бош бошқармаси Иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари зиммасига шу мақсадда ишчиларга ва инженер-техник ходимларга махсус таълим беришни ташкил қилиш юклатилсин.

СССР Министрлар Совети илмий-техника давлат комитетига, СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлигига ва СССР Министрлар Советининг меҳнат ва иш ҳақи масалалари давлат комитетига ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаш масалалари юзасидан программалар, дарсликлар ишлаб чиқиш ва кўргазмали қуроллар нашр этиш топширилсин.

СССР Министрлар Совети ҳузуридаги меҳнат резервлари бош бошқармаси ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаш соҳасида ўқиётганларнинг билим даражасини оширишга боғлиқ ҳолда ўқув программаларига зарур ўзгартишлар киритсин.

6. Иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари, иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, СССР Министрлар Советининг автоматлаш ва машинасозлик давлат комитети ва СССР Госстройи зиммасига ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш соҳасида ўз маблағи ва кучи билан бажарган корхона ҳамда қурилишларнинг илғор тажрибасини умумлаштириш, бу соҳадаги энг фойдали ва оммавий йўналишлар юзасидан тегишли тавсияномалар ишлаб чиқиш вазифаси юклансин.

III.

Ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаш—меҳнат унумдорлигини янада оширишнинг асосидир

Коммунистик партия ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлашни техника тараққиётининг асосий омили деб билади, бусиз меҳнат унумдорлигини янада ўстиришнинг юксак суръат билан бориши мумкин эмас. Ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш иқтисодий аҳамиятгагина эга бўлмасдан, шу билан бирга жуда катта ижтимоий аҳамиятга ҳам эгадир. Социалистик жамиятда ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаш меҳнаткашларнинг туб манфаатларига мос келади, миллионларча кишилар меҳнатини енгиллаштиради ва меҳнат характерини тубдан ўзгартиради, меҳнат унумдорлигини оширади, иш кунини қисқартириш учун ва ақлий меҳнат билан жисмоний меҳнат ўртасидаги муҳим тафовутни тугатиш учун шароит яратади.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми қайд қиладики, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаш соҳасида қилинган бир мунча ишларга қарамай, бу жуда муҳим ишда жиддий камчиликлар бор.

Ишлаб чиқаришнинг кўпчилик соҳаларида ишларнинг кўп турларини, айниқса ҳамма ишчиларнинг ярмига яқини машғул бўлган ёрдамчи ишларни комплекс механизациялаш масаласи амалда ҳал қилинмаган. Машинасозлик заводларининг тайёрлаш ва ёрдамчи цехларида, металлургия заводларининг прокат цехларида, шахталардаги кўмирни тўплаш ва ортиш операцияларида механизация даражаси паст ҳолда қолмоқда. Қурилишда механизация етарлича жорий қилинмаётир, унда ишчиларнинг 60 процентга яқини қўл меҳнати билан машғул. Бинокорлик материаллари корхоналарда, ўрмон, енгил, озиқ-овқат, полиграфия саноатида савдо, ҳамда умумий овқатланиш соҳасида ва халқ хўжалигининг бир қанча бошқа тармоқларида механизация етарли жорий қилинмаётир. Саноатда, қурилишда ва транспортда юк ортиш ва юк тушириш ишлари суст механизациялашган бўлиб, бу ишларда ҳамма ишчиларнинг 25 процентдан кўпроғи банд бўлиб қолмоқда. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини комплекс механизациялаш соҳасидаги ишлар суст бормоқда.

Автоматлаш соҳасида ҳозирча айрим агрегатлар, операциялар ва цехларнигина автоматлаш масаласи ҳал қилинмоқда. Ишлар асосан ишлаб чиқаришни контроль қилиш функциясини автоматлашга қаратилган; ишлаб чиқариш процессларини автоматик тарзда регулировка қилиш ва бошқариш кенг тус олмаган.

Илмий тадқиқот, конструкторлик ва лойиҳалаш ташкилотлари автоматлашнинг комплекс схемаларини ва бунинг учун зарур воситаларни яратиш устида суст иш олиб бормоқдалар. Айрим институтлар ва корхоналарнинг тарқоқ ҳолда ишлашлари кўнгилдаги натижаларни бермаётир, ишлаб чиқаришни автоматлаш ишини мослаш ва планлаш соҳасидаги жиддий камчиликлар бу иш миқёсини кенгайтириб юборишга имкон бермаётир.

Ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлаш ишларининг ривож топмаётганлигига маълум жиҳатдан электротехника ускуналари асбобларини, механизация ва автоматизация янги воситаларини, завод ички транспорт воситаларини ишлаб чиқариш ҳажмининг етарли эмаслиги ҳамда ана шу масалаларни ишлаб чиқиши керак бўлган илмий-текшириш ва лойиҳалаш-конструкторлик ташкилотларининг суст ривожланаётганлиги сабаб бўлмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми **қарор қилади:**

1. Иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари, Иттифоқчи республикалар Министрлар Советлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва идоралар, корхона, транспорт ва қурилиш-монтаж ташкилотларининг раҳбарлари зиммасига саноат, қурилиш, транспорт ва қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш негизида оғир қўл меҳнатини тугатиш юзасидан КПСС XXI съезди қўйган вазифани бажаришга эътиборни жалб қилиш мажбурияти юклатилсин.

Қуйидаги энг кўп меҳнат талаб қиладиган процессларни комплекс механизациялаш тадбирларини амалга ошириш биринчи навбатдаги ва кечиктириб бўлмайдиган иш деб ҳисоблансин:

қора ва рангли металлургияда — прокат, труба ва метиз ишлаб чиқариш, кон қазишда, маъдан ва тоғ жинсларини йиғиштириб олиш, маҳсулотларни жойлаш;

кимё саноатида — дозалаш, завод ички транспорти, маҳсулотни тақсимлаш ва идишларга солиш;

кўмир саноатида — сал қия ҳамда қия қатламларда кўмирни конвейерга ортиш ва конвейерларни бир жойдан иккинчи жойга кўчириш, тик қатламлардан кўмирни чиқариб олиш, тайёргарлик учун шахта қазилганда кўмир ва тоғ жинсларини ортиш, ер ости транспорти, ер усти шахталаридаги ишлар, саралаш процесси;

нефть ва газ саноатида — қудуққа тушириш ва чиқариш операциялари, вишкаларни монтаж қилиш ишлари, пармалаш вақтида қудуқни ювадиган эритмаларни тайёрлаш ва тозалаш, қудуқларни ер ости ва капитал ремонти;

машинасозликда — қуйилма ва поковка ишлаб чиқариш материалларни, заготовкаларни ва буюмларни ташиш, йиғиш ва катта сериядаги ишлаб чиқаришда контроль операциялари, слесарлик ва бўяш ишлари;

енгил, озиқ-овқат ва балиқ саноатида — ёрдамчи ва кўмакчи ишлар, хомашё, материал ва ярим фабрикатларни ташиш, маҳсулотни тақсимлаш ва идишга солиш, кемаларда ва балиқни қайта ишлайдиган корхоналарда балиқ овлаш ва қайта ишлаш, тегишли идишларни ишлаб чиқариш;

бинокорлик материаллари саноатида — маъдансиз материаллар, асбест ва цемент хомашёси қазиб олиш ва қайта ишлаш соҳасидаги, темир-бетон ва асбоцемент конструкциялар ҳамда санитария-техника буюмлари ишлаб чиқариш соҳасидаги ишлар;

қурилишда — ер қазиш, бетон ва темир-бетон, монтаж ва пардоз ишлари, транспорт операциялари;

ўрмон ва қоғоз саноатида — ёғоч тайёрлаш операциялари, ўрмон ёқасидаги омборларда, ёғоч жўнатиладиган базаларда ва ёғоч сақланадиган катта омборлардаги ишлар;

полиграфия саноатида — матбаа қолипларини тайёрлаш, қолипларни тўғрилаш, муқова ишлари, ярим фабрикатларни ташиш, маҳсулотни тахлаш;

кинематография ва кино саноатида — кинофильмларни суратга олиш, фильмлардан нусха олиш, кино ва фотопленкалар тайёрлаш процесси, кино ускуналари ва аппаратларини йиғиш ва монтаж қилиш;

темир йўл транспортда — йўлларни ремонт ва реконструкция қилиш; сув транспортида — портларни реконструкция қилиш ва кемаларни модернизациялаш;

қишлоқ хўжалигида — техника экинларини, картошка ва сабзавот экинларини парваришлаш ва ҳосилни йиғиб олиш, ғаллани тозалаб саралаш ва қуритиш, сомонни йиғиштириб олиш ва ташиш, озуқаларни тайёрлаш, тахт қилиш ва тақсимлаш, чорвачилик фермаларида сув таъминоти;

Саноатнинг ҳамма тармоқларида, қурилишда, транспортда, қишлоқ хўжалигида ва савдо соҳасида юк ортиш, юк тушириш ва омбордаги ишлар.

СССР Госпланига, иттифоқчи республикалар Министрлар Советларига ва Халқ хўжалиги кенгашларига юқорида кўрсатилган кўп меҳнат талаб қиладиган процессларни комплекс механизациялаш соҳасидаги ишларни бажариш учун зарур бўлган машина ва механизмлар, санаш ва ҳисоблаш машиналари номенклатураси ва истеъмолини белгилаб чиқиш, ана шу ускуналарни етарли миқдорда ишлаб чиқаришни халқ хўжалик планларида кўзда тутиш, шунингдек завод ички транспорт воситалари ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва

IV.

Халқ хўжалигида ихтисослаштиришни ва кооперативлаштиришни янада ривожлантириш тўғрисида

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ихтисослаштиришни ва кооперативлаштиришни янада ривожлантириш етти йиллик план вазифаларини муваффақиятли бажаришнинг муҳим шартларидан биридир. В. И. Ленин таълим берган эдики, «Масалан, бир махсулотнинг бирон қисмини тайёрлашга сарф бўладиган одам меҳнати унумдорлигини ошириш учун, бу қисмни ишлаб чиқариш ихтисослаштирилмоғи, кўплаб маҳсулот чиқарадиган бўлмоғи ва шунинг учун, машина ва ҳоказолар ишлатишга имкон берадиган (ва талаб қиладиган) ўзига айрим ишлаб чиқаришга айланмоғи лозим» (Асарлар I том, 97 бет).

Кейинги вақтларда Халқ хўжалиги кенгашлари бир типдаги маҳсулотни концентрациялаш ва уни кам қувват, техника жиҳатидан қолоқ корхоналарда чиқаришни тўхтатиш, шунингдек рационал кооперативлаштириш алоқаларини ривожлантириш соҳасида анча иш қилдилар, бу эса ноўрин ташиладиган юклар ҳажмини анча камайтиришга имкон берди. Ихтисослашган қурилиш ташкилотлари бажараётган ишларнинг салмоғи анча кўпайди.

Шу билан бир қаторда КПСС Марказий Комитети Пленуми қайд қиладики, саноат ва қурилишни бошқариш қайта қурилганлиги натижасида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида ихтисослаштиришни ва кооперативлаштиришни ривожлантирмоқ учун вужудга келтирилган катта имкониятлардан ҳали ҳам қониқарсиз фойдаланилмоқда.

СССР Госплани, иттифоқчи республикаларнинг госпланлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришни ва кооперативлаштиришни ривожлантириш билан тузук шуғулланмаётирлар. Саноатда ва қурилишда ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришнинг перспектив плани шу вақтгача ишлаб чиқилгани йўқ, иттифоқчи республикаларда ва иқтисодий маъмурий районларда ихтисослаштиришни ва кооперативлаштиришни ривожлантириш соҳасида мўлжаллаб қўйилган тадбирлар эса жуда секинлик билан бажарилмоқда. Тармоқлараро ва районлараро ихтисослаштиришни ривожлантириш ишлари бир-бирига яхши уйғунлаштирилмаётир, бир қанча ҳолларда айрим районларнинг ривожланишида вужудга келган тарихий ва иқтисодий шароит ҳисобга олинмаётир. Кўп ҳолларда ишлаб чиқаришни кооперативлаштириш корхоналар ўртасида илгаридан бўлиб келган ва унчалик манфаатли бўлмаган эски норационал боғланишларга асосланмоқда. Бу боғланишлар саноатни бошқаришнинг илгариги формаси вақтида вужудга келган эди ва министрликлар ўз бошқармалари манфаатларини кўзлаб белгилаган эдилар.

Бир хилдаги ва бир типдаги механизмлар, узеллар ва деталларни, айниқса запас қисмларни ишлаб чиқариш ихтисослаштирилмаган кўп корхоналарга ҳали ҳам сочилиб кетган. Қуймаларни, поковкаларни, пайвандланган конструкцияларни, маҳкамловчи буюмларни ва инструментларни ихтисослаштирилган корхоналарда ишлаб чиқариш тузук марказлаштирилмаганлиги натижасида халқ хўжалигига катта иқтисодий зарар етказилмоқда.

Баъзи Халқ хўжалиги кенгашлари ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш тадбирларини амалга ошираётганларида фақат ўз иқтисодий районларининг эҳтиёжларинигина ҳисобга оладилар, биқиқ хўжалик вужудга келтиришга интиладилар, бошқа районларнинг эҳтиёжларини ҳамиша ҳам ҳисобга ола бермайдилар. Қурилиш ташкилотларини умумий қурилиш ишларининг турларига қараб ихтисослаштириш қурилишда лозим бўлган даражада ёйилган эмас.

Саноат ва қурилишда деталлар, узеллар ва буюмларнинг типларига ва катта-кичиклигига қараб уларнинг иқтисодий мақсадга мувофиқлигини кўзда тутиб камайтирган ҳолда унификация қилиш ва нормаллаштириш ишлари тузук олиб борилмаётир.

КПСС Марказий Комитети Пленуми **қарор қилади:**

1. Иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка ва область партия комитетлари, СССР Госплани, Иттифоқчи республикаларнинг министрлар Советлари, Халқ хўжалиги кенгашлари, министрликлар ва бошқармалар ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг илғор методларини, энг янги технологияни, ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш ва автоматлашни қўлланган ҳолда, шунингдек рационал кооперативлаштирилган боғланишларни бутун чоралар билан ривожлантирган ҳолда саноатда ва қурилишда ихтисослаштиришни янада кенгайтиришни таъминласинлар.

СССР Госпланига, иттифоқчи республикаларнинг министрлар Советларига, министрликларга ва бошқармаларга СССР Халқ хўжалигини етти йилликда ривожлантиришнинг КПСС XXI съезди тасдиқлаган контроль рақамларига асосланиб, 1959 йилда саноатда ва қурилишда ихтисослаштиришни ривожлантириш планларини ишлаб чиқиш топширилсин. Планларда қуйидагилар кўзда тутилсин:

саноатнинг етакчи тармоқларида ихтисослаштирилган корхоналарнинг ва ихтисослаштирилган қурилиш-монтаж ташкилотларининг яқин йилларга мўлжалланган профили белгилаб берилсин;

айрим деталлар ва узелларни ясаш бўйича ихтисослаштиришни кенгайтиришни ҳисобга олиб, ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш қувватларини ривожлантириш топшириқлари белгилаб берилсин. Корхоналар ва қурилишлар ишидаги иқтисодий натижаларни ошириш мақсадида қуймаларни, паковкаларни, пайванд конструкцияларни, маҳкамловчи буюмларни ва инструментларни иқтисодий районлар ичида ҳам, шунингдек бир неча иқтисодий районларнинг эҳтиёжлари учун ҳам замонавий техника даражасида марказлаштирилган тартибда ишлаб чиқаришни ташкил этишга алоҳида эътибор берилсин;

ихтисослаштирилган қурилиш-монтаж ташкилотлари бажарадиган ишларнинг ҳажми белгилаб берилсин;

ишлаб чиқариш процессларини механизациялаш воситаларини тайёрлаб берувчи ихтисослаштирилган корхоналарни ташкил этиш кўзда тутилсин;

завод ускуналарини, қурилиш, йўл машиналарини ва бошқа машина ҳамда механизмларни ремонт қилиб берувчи район корхоналари ташкил этиш кўзда тутилсин;

автомобиллар, тракторлар, қурилиш ва қишлоқ хўжалик машиналари учун керакли запас қисмлар, шунингдек оммавий равишда қўлланиладиган ускуналар ва машиналарнинг ҳамма турлари учун керакли бўлган ва тез ишдан чиқадиган деталларни бемалол сотишга етадиган қилиб махсус равишда ишлаб чиқаришни анча кенгайтириш кўзда тутилсин.

2. Иттифоқчи республикаларнинг министрлар Советлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари корхоналарнинг ишидаги иқтисодий кўрсаткичларни яхшилашни таъминлайдиган қилиб маҳсулот чиқаришни рационал равишда кооперативлаштиришнинг конкрет планларини тузиб чиқсинлар. Янги иқтисодий боғланишларга СССР . Госплани билан келишиб туриб ўтилсин.

3. СССР Министрлар Совети ҳузуридаги стандартлар, ўлчовлар ва ўлчов асбоблари комитети ҳамда СССР Госстройи оммавий равишда қўлланиладиган маҳсулотларни давлат стандартлари бўйича ишлаб чиқаришга яқин икки-уч-йил ичида ўтказиш тадбирларини, шунингдек бир типдаги буюмлар, узеллар ва деталларни унификация қилиш ва нормаллаштириш ишларини тубдан яхшилаш тўғрисидаги таклифларни ишлаб чиқиб, СССР Министрлар Советига олти ой муддат ичида тақдим этсинлар.

(Охири тўртинчи бетда).

Саноатда ва қурилишда техникани тараққий эттиришни тезлатиш тўғрисида КПСС XXI съездининг қарорларини бажариш соҳасида партия ва совет ташкилотлари ҳамда Халқ хўжалиги кенгашларининг иши ҳақида

(КПСС XXI съездининг саноат ишлаб чиқариши ва қурилишни янада кенгайтириш, ишлаб чиқариладиган маҳсулот сифатини ошириш ва унинг таннархини камайтириш, шунингдек қурилиш қимматини камайтириш мақсадида саноат ва қурилишда комплекс механизацияни жорий этиш, ишлаб чиқаришни автоматлаш, поток линияларини жорий қилиш, эскириб қолган машина ва ускуналарни, штамп ва асбобларни янгилаш тўғрисидаги қарорларини бажариш тадбирлари ҳақида)

КПСС Марказий Комитети Пленумининг 1959 йил 29 июнда қабул қилган қарори

(Боши 1-2 ва 3-бетларда).

4. СССР Министрликлари ва бошқармалари, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари уй-жой қурилишида ҳам саноат қурилишида ҳам умум қурилиш ишларининг айрим турлари ва комплексларига қараб, қурилиш ташкилотларини ихтисослаштиришни анча кенгайтирсинлар. Республика қурилиш министрликларининг монтаж-ишларини ва ўта махсус ишларни бажарувчи районлараро ихтисослаштирилган ташкилотлари мустаҳкамлансин, шунингдек шу ташкилотларнинг шохобчалари тартибга солинсин. Мақсадга мувофиқ бўлган жойларда, территориал қурилиш ташкилотларига саноатнинг етакчи тармоқлари корхоналарини (металлургия, химё, кўмир, нефть саноати корхоналарини) қуриш, шунингдек уй-жой қурилиши бўйича тармоқларга қараб ихтисослаштириш ҳам ривожлантирилсин.

5. КПСС Марказий Комитети Пленуми қайд қиладики, Халқ хўжалиги кенгашларининг, саноат корхоналарининг, таъминот ва реализация ташкилотларининг баъзи раҳбарлари қаттиқ давлат интизомини бутун чоралар билан мустаҳкамлаш ва шунга риоя қилиш зарурлиги тўғрисида Марказий Комитетнинг берган кўрсатмаларидан хулосалар чиқариб олмадилар, бошқа иқтисодий районларга кооперативлаштирилган ҳолда материаллар етказиб беришни бузмоқдалар, моддий воситаларни ва пул маблағларни энг муҳим ва ишга туширилиши яқинлашиб қолган объектларга сарфламаётирлар, оғир индустрия қурилишларидан моддий ресурсларни ва пул маблағларини олиб, маҳаллий эҳтиёжларга сарфламоқдалар, бу билан халқ хўжалигида қийинлик туғдирмоқдалар.

Иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари маҳаллийчилик кўринишларига қатъиятлик билан йўл қўймасинлар, энг муҳим ва ишга туширилиши яқинлашиб қолган объектларда катта маблағлар ва моддий ресурслардан фойдаланиш устидан контролликни кучайтирсинлар, давлат интизомини бузишга йўл қўяётган раҳбарларнинг қандай вазифада турганликларидан қатъий назар, уларни жазоласинлар.

V.

Техникани тараққий эттиришда фаннинг роли оширилсин, фан муваффақиятларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш тезлатилсин

Коммунистик партия ва Совет ҳукумати мамлакатимизда фанни ва олий таълимни ривожлантириш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилмоқдалар. Совет Иттифоқида фан ва техникани ижодий ривожлантириш учун зарур шароитнинг ҳаммаси вужудга келтирилган. Тадқиқот институтларининг, олий ўқув юртларининг, конструкторлик бюроларининг ва завод лабораторияларининг ходимлари кўпгина янги машиналар ва асбоблар, технология процесслари ва материаллар яратиб бердилар, булардан халқ хўжалигида фойдаланиш катта иқтисодий самара бермоқда. СССР инженерлар ва техниклар тайёрлаш ишида капиталистик мамлакатлардан анча олдинда бормоқда.

Шу билан бирга тадқиқот институтларининг ва олий ўқув юртларининг илмий фаолиятида жиддий камчиликлар бор. Кўпгина тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртлари ишлаб чиқариш билан тузук боғланган эмас, уларнинг илмий ишлари практика талабларини етарли хисобга олмасдан ўтказилмоқда. Илмий тадқиқот институтлари Халқ хўжалиги кенгашлари, корхоналар ва қурилишлар билан хўжалик шартномалари тузиб, катта илмий ишлар олиб бориш билан кам шуғулланмоқдалар. Баъзи илмий муассасаларнинг аниқ илмий профили йўқ, улар йирик перспектив проблемаларни ишлаб чиқмаётирлар ва узоқ вақтдан бери қимматли амалий натижалар бермаётирлар.

Профиль жиҳатидан бир-бирига яқин бўлган илмий тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртлари олиб бораётган илмий тадқиқот ишлари бир-бирига тузук уйғунлаштирилмаётгани энг катта камчиликлардан биридир. Бунинг натижасида энг муҳим проблемаларни ишлаб чиқишда бир-бирлари билан келишиб иш олиб бормаётирлар, бир-биридан ажралган ҳолда ишламоқдалар, илмий ишларнинг савияси пасайиб қолмоқда, илмий ишларни ўтказиш ва практикага жорий қилиш муддатлари узайиб кетмоқда. Бир-бирига ёндош соҳаларда ишлаётган муассасаларнинг ўз планлари ва илмий ишларининг натижалари тўғрисида бир-бирларини хабардор қилиб туришлари қониқарли равишда ташкил этилмаган, бу эса параллелизмга ва давлат маблағларини нораsuccионал сарфлашга олиб келмоқда. Илмий тадқиқот институтлари ва, айниқса олий ўқув юртлари замонавий асбоблар ва ускуналар билан тўла равишда таъминланмаган.

Олий маълумотли мутахассислар тайёрлашни планлаштиришда хатоларга йўл қўйилмоқда.

Баъзи саноат тармоқлари учун мутахассислар халқ хўжалигининг эҳтиёжидан кўра ортиқ чиқарилмоқда, баъзи тармоқлар учун, айниқса янги техника билан боғланган тармоқлар учун мутахассислар етарли даражада чиқарилмаётир.

Техникани тараққий эттиришда фаннинг ролини ошириш, илмий тадқиқот ва тажриба ишларини ташкил этишни яхшилаш ҳамда фан муваффақиятларини ишлаб чиқаришга жорий этишни тезлатиш мақсадида КПСС Марказий Комитети Пленуми **қарор қилади:**

1. Фан ва техникани коммунистик қурилиш практикаси билан чамбарчас боғлаб янада ижодий ривожлантириш СССР Фанлар академиясининг, СССР Қурилиш ва архитектура академиясининг, иттифоқчи республикалардаги Фанлар академияларининг, тармоқ илмий тадқиқот институтларининг, олий ўқув юртларининг, барча совет олимларининг энг муҳим вазифаси деб ҳисоблансин.

Олимлар ишлаб чиқариш ходимлари билан ҳамкорликда ишлаб халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани тараққий эттиришни тезлаштирадиган, етти йиллик планинг муваффақиятли бажарилишига ёрдам берадиган янги назарий тадқиқотлар, хулосалар, тавсиялар ва кашфиётлар билан халқ хўжалигини қуроллантиришлари зарур.

2. СССР Министрлар Советига илмий тадқиқот, конструкторлик ва проектлаш ташкилотларини ишлаб чиқаришга янада яқинлаштириш, илмий тадқиқотларни кенг ташкил этмоқ, Халқ хўжалиги кенгашлари техникани тараққий эттириш соҳасида олиб бораётган ишларига таянч бўла оладиган илмий базани мустаҳкамламоқ учун Халқ хўжалиги кенгашларида зарур шарт-шароитни вужудга келтириш тадбирларини амалга ошириш вазифаси топширилсин.

Фанлар академиялари илмий тадқиқот институтларининг, тармоқ илмий тадқиқот институтларининг ва олий ўқув юртларининг моддий техника базасини мустаҳкамлаш, шунингдек уларни ускуналар, асбоблар ва материаллар билан таъминлашни яхшилаш тадбирлари ишлаб чиқилсин ва амалга оширилсин.

3. СССР Госпланига, иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советларига, СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича Давлат комитетларига, министрликларга ва бошқармаларга бевосита йирик корхоналар ҳузурида илмий тадқиқот институтлари вужудга келтириш тўғрисида, баъзи тармоқ илмий тадқиқот институтларини олий ўқув юртлари билан бирлаштириш ва бир профилдаги илмий муассасаларни йириклаштириш тўғрисида 1960 йил 1 январга қадар таклифлар тайёрлаб, бу таклифларни СССР Министрлар Советига киритиш таклиф қилинсин.

Иттифоқчи республикаларнинг Министрлар Советлари ва Халқ хўжалиги кенгашлари корхоналардаги мавжуд тажриба-эксперимент базаларини, завод лабораторияларини ва конструкторлик бюроларини мустаҳкамлаш ва янгиларини тузиш, уларни энг янги ускуналар ва асбоблар билан қуроллантириш масаласини кўриб чиқиб ҳал қилсинлар, шунингдек уларни малакали мутахассис кадрлар билан таъминласинлар.

4. СССР Министрлар Советининг Давлат илмий техника комитетига, СССР Фанлар академиясига, СССР Министрлар Советининг саноат ва қурилиш тармоқлари бўйича давлат комитетларига янги техникани ва илғор технологияни яратиш муддатларини анча қисқартиришни назарда тутиб, тадқиқот ва тажриба ишларини яхшилаш ҳамда фан ва техника муваффақиятларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш тадбирларини Халқ хўжалиги кенгашлари билан биргаликда ишлаб чиқиб, амалга ошириш вазифаси топширилсин.

5. Халқ хўжалиги кенгашлари, саноат корхоналари ва қурилишлар билан тузилган хўжалик шартномалари асосида олиб бориладиган илмий тадқиқот ишларини кенгайтириш тавсия қилинсин.

СССР Госпланига хўжалик шартномалари асосида бажарилаётган илмий ишларни пул билан таъминлаш тартибини СССР Молия министрлиги, СССР Фанлар академияси, СССР Министрлар Советининг Давлат илмий-техника комитети ва СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан биргаликда ишлаб чиқиш вазифаси топширилсин, шу мақсад учун Халқ хўжалиги кенгашларига, саноат корхоналарига ва қурилишларга бюджетдан ажратилган маблағларни қисқартириш ҳисобига зарур маблағлар ажратиб бериш кўзда тутилсин.

6. СССР Госпланига, иттифоқчи республикаларнинг госпланларига, Халқ хўжалиги кенгашларига янги техника тармоқлари учун олий маълумотли мутахассисларга бўлган перспектив эҳтиёжни СССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги билан биргаликда олти ой муддатида аниқлаб чиқиш ва шундай мутахассисларни тайёрлашни кенгайтириш тадбирларини ишлаб чиқиш вазифаси топширилсин.

VI.

Партия ташкилотларининг техникани тараққий эттириш учун курашдаги вазифалари

Марказий Комитет Пленуми ҳисоблайдики, КПСС Марказий Комитетининг ташаббуси билан саноат ва қурилишни бошқариш қайта қурилганлиги, раҳбарлик корхоналарга ва қурилишларга яқинлаштирилганлиги маҳаллий партия, совет ва касаба союз органларининг халқ хўжалигини янада юксалтириш учун бўлган масъулиятини ва ролини беҳисоб оширди. Партия, совет ва касаба союз ташкилотлари саноат корхоналари ва қурилишларнинг фаолиятини анча яхши билиб, уларнинг ишларига малакали раҳбарлик қиладиган, фан муваффақиятларини ва илғор тажрибаларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш, мавжуд резервларни қидириб топиш ва бу резервлардан фойдаланиш масалалари билан конкретроқ шуғулланадиган бўлиб қолдилар. Меҳнат унумдорлигини узлуксиз оширишни таъминловчи социалистик мусобақа тағин ҳам кенг миқёсда ривожланди.

Шу билан бирга Марказий Комитет Пленуми қайд қиладики, кўпгина район, шаҳар, область, ўлка партия комитетлари ва иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари комплекс механизацияни ва автоматлашни жорий қилиш, эскириб қолган ускуналарни алмаштириш, янги техника ва технологиядан самарали фойдаланиш, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш тўғрисида КПСС XXI съезди берган кўрсатмаларни бажариш ишини ҳали ҳам тузук ташкил қилмаётирлар. Шу билан бирга баъзи ходимлар шуни унутиб қўймоқдаларки, ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаш давлатнинг навбатдаги вазифаларини муваффақиятли равишда тўла ва ошириб бажаришгагина ёрдам бериб қолмасдан, айни вақтда келгусида ишлаб чиқариш ҳажмини тез ва барқарор суръатлар билан оширишни, меҳнат унумдорлигини кескин равишда кўпайтиришни, саноат маҳсулотининг таннархини камайтиришни, унинг сифатини оширишни ва қурилишни арзонлаштиришни таъминлашга эришмоқ учун мустаҳкам база ҳам яратиб беради. Кўпгина маҳаллий партия ташкилотлари айрим корхоналар ва қурилишлар ишлаб чиқариш планларини узоқ вақтдан бери бажармай келаётганлигига индамай қараб келмоқдалар ва қолоқ корхоналарни илғор корхоналар даражасига етказиш чораларини кўрмаётирлар.

Бир қанча саноат корхоналарида ва қурилишларда партия ташкилотлари янги техникани жорий қилиш планларининг амалга оширилишини, материалларни кооперативлаштириш тартибида етказиб бериш планларининг ва материаллар етказиб беришнинг бошқа жуда муҳим турлари бўйича берилган топшириқларнинг бажарилишини муттасил контроль қилмаётирлар. Партия ташкилотлари бу ишда инженер-техник кадрларга, ишлаб чиқариш илғорларига тузук таянмаётирлар.

Партия ташкилотлари айрим корхоналар ва қурилишлар раҳбарлигида турмушдан орқада қолган, ҳозирги замон техникасини ва ишлаб чиқариш экономикасини билмайдиган ва ўрганмаётган, яхши ташкилотчи бўлмаган кишилар турганлигига кўпинча индамай келмоқдалар. Ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан такомиллаштиришга лаёқатли бўлган ёш мутахассисларга етарлик баҳо бермаслик фактлари содир бўлмоқда.

Область ва ўлка партия комитетлари, иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, Халқ хўжалиги кенгашларининг ва планлаштирувчи органларнинг иш практикасини ҳали ҳам етарлик равишда чуқур ўрганмаётирлар, уларнинг саноатда, қурилишда ва транспортда техникани тараққий эттириш учун, давлат планларини бажариш учун курашдаги ролини оширишга лозим бўлган даражада эътибор бермаётирлар.

КПСС Марказий Комитети Пленуми **қарор қилади:**

1. Область, ўлка партия комитетлари ва иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари саноат корхоналаридаги, қурилишлар ва транспортдаги партия ташкилотларининг асосий эътиборини етти йиллик планни муваффақиятли бажаришнинг ҳал қилувчи шарти бўлган техникани тараққий эттириш соҳасида КПСС XXI съезди қўйган вазифаларни амалда рўёбга чиқаришга қаратсинлар. Коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичида Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани тараққий эттириш учун кураш умумхалқ ишидир ва бу иш барча партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларидан катта ташкилотчилик ишларини олиб боришни талаб қилади.

Техникани тараққий эттиришнинг коммунистик қурилишда жуда катта аҳамияти борлигини меҳнаткашларга чуқур тушунтириб бериш, фан ва техника муваффақиятларини пропаганда қилмоқ учун матбуот, кино, радио ва телевидениедан кенг фойдаланиб, бу пропагандани авж олдириб юбориш зарур. Фан ва техника муваффақиятларини пропаганда қилиш ҳар бир ишчининг, инженер-техник ходимнинг ўз билимларини ва иш малакасини оширишига ёрдам бериши, техникани тараққий эттиришни тезлатишга, меҳнат унумдорлигини оширишга кўмаклашуви лозим.

Партия ташкилотлари техникани тараққий эттириш учун курашга бошчилик қилишлари, ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаш масалалари билан конкрет равишда ва муайян мақсадни кўзлаб шуғулланишлари, бутун прогрессив ва илғор ташаббусларни қўллаб-қувватлаб, ишлаб чиқаришга қунт билан жорий қилишлари, янги техникага ва новаторлар тажрибасига ўжарлик, менсимаслик билан қараш ҳолларига қарши кескин кураш олиб боришлари лозим. Янгиликни сезиш, меҳнат унумдорлигини ошириш тўғрисида, ишлаб чиқариш маданиятини ошириш тўғрисида муттасил ғамхўрлик қилиш ҳар бир коммунистнинг узвий сифати бўлиб қолиши лозим.

2. Область, ўлка партия комитетларига ва иттифоқчи республикалар Компартияларининг Марказий Комитетларига, иқтисодий-маъмурий районларнинг халқ хўжалиги кенгашларига ва маҳаллий планлаштирувчи органларга партиявий раҳбарликни яхшилаш, уларнинг фаолиятини чуқур ўрганиш ва билиш таклиф қилинсин, улар ишни бюрократларча бузиш фактларига ва топширилган ишга масъулиятсизлик билан қараш фактларига хотима берсинлар, бевосита корхоналарда ва қурилишларда ташкилотчилик ишини олиб бориш Халқ хўжалиги кенгашлари аппаратининг фаолиятида асосий иш бўлиб қолишига эришсинлар.

3. Контроль қилиш ва ижрони текшириш масалалари ҳозирги шароитда биринчи даражали аҳамиятга эга бўлиб қолаётганлигини ва барча партия ташкилотларининг диққат марказида туриши лозимлигини назарда тутиб, хўжалик органларининг фаолияти устидан партия ва давлат контроллигини амалга ошириш формаларини ва методларини муттасил такомиллаштириб бориш зарур.

Пленум марказда ҳам, жойларда ҳам давлат, партия, хўжалик ташкилотларининг ва бошқа ташкилотларнинг ҳамма бўғинларида партия ва ҳукумат қарорларининг бажарилиши устидан контролликни кучайтиришда партия ва давлат аппаратининг ролини ошириш соҳасида, шунингдек ишлаб чиқариш ва савдо корхоналаридаги бошланғич партия ташкилотларининг маъмурият фаолиятини контроллик қилиб туришини яхшилаш соҳасида КПСС Марказий Комитети Президиуми томонидан кўрилган чораларни маъқуллайди.

Маҳаллий партия органлари партия ва ҳукумат директиваларини амалга ошириш соҳасидаги ўзларининг ташкилотчилик фаолиятларида аввало меҳнаткашлар кенг оммасига таянишлари, қуйидан бўладиган контроль ишдаги камчиликларни топишга ва ўз вақтида тузатишга жуда самарали ёрдам бераётганлигини кўзда тутиб, жамоатчилик контроллигини амалга оширишда касаба союз ва комсомол ташкилотларининг ижодий ташаббусини бутун чоралар билан ривожлантиришлари ва қўллаб-қувватлашлари лозим.

4. Касаба союзлари халқ хўжалигида техникани тараққий эттиришда катта роль ўйнашлари лозим. Фан ва техниканинг энг янги муваффақиятларини, прогрессив технологияни ва ишлаб чиқаришдаги илғор тажрибани ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун курашга меҳнаткашларни ташкил этиш — касаба союзларининг биринчи навбатдаги вазифасидир. Янги техникани эгаллаш ва уни яратишда актив қатнашиш, ишлаб чиқариш технологиясини ва меҳнатнинг ташкил этилишини муттасил такомиллаштириб бориш, меҳнаткашларнинг маҳоратини ва маданий-техника савиясини ошириш касаба союзларнинг социалистик мусобақани ташкил этишдаги ишида ўз ифодасини топиши лозим. Касаба союз ташкилотлари коммунистик меҳнат бригадалари ва зарбдорлари ҳаракатини ривожлантириб, омманинг бу қимматли ташаббусини техникани тараққий эттиришнинг конкрет вазифаларини ҳал қилишга йўналтиришлари лозим.

Касаба союз ташкилотлари рационализаторлар ва ихтирочиларнинг оммавий ҳаракатини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари, рационализаторлик таклифларини ва ихтироларни кўриб чиқиш ва жорий қилишда сансалорлик ва бюрократизм кўринишларига кескин равишда қарши чиқишлари зарур. Ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамияти, илмий-техника жамиятлари илғорлар тажрибасини умумлаштиришлари ва ёйишлари, фан ва ишлаб чиқариш ходимларининг ижодий ҳамкорлигини ривожлантиришлари лозим.

5. Комсомол ташкилотлари, барча совет ёшлари техникани тараққий эттириш учун курашда актив қатнашишлари лозим. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани такомиллаштириш ва техника билан қайта қуроллантириш соҳасида партия томонидан қўйилаётган вазифалар ёш бўғиннинг ижодий ташаббускорлигини ва активлигини ўстириш учун кенг майдон очиб беради. Энг янги техникани эгаллаш ва ундан юксак даражада унумли фойдаланиш учун, ёш ишчилар, техниклар ва инженерларнинг техника ҳамда маданий савиясини ошириш учун ёшларнинг оммавий ҳаракатини ташкил этиш комсомолнинг кечиктириб бўлмайдиган ишидир.

6. Марказий Комитет Пленуми партия техника тараққиётини амалга оширишни кенг кўламда катта вазифа қилиб қўйган ҳозирги шароитда кадрлар билан ишлашни яхшилаш ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир деб ҳисоблайди. Партия ташкилотлари хўжалик қурилишининг ҳамма участкаларига яхши тайёргарлик кўрган, техникани ва экономикани яхши биладиган, юксак ташкилотчилик хислатларига эга бўлган, халқ хўжалигида техникани тараққий эттиришни таъминлай оладиган ходимлар бошчилик қилишига эришмоқлари лозим. Саноат ва қурилишдаги раҳбар кадрларнинг топширилган иш учун бўлган масъулиятини ошириш, уларни давлат интизомига қаттиқ риоя қилиш, юксак талабчанлик, камчиликларга нисбатан муросасиз бўлиш руҳида тарбиялаш зарур. Ўсмай қолган, техникани тараққий эттириш тўғрисида ғамхўрлик қилмаётган, жонли ташкилотчилик ишларини олиб бориш ўрнига умумий даъватлар қилиш билан шуғулланаётган ходимларни қатъий равишда алмаштира бериш керак. Кекса кадрлар билан ёш кадрларни бир-бирига қўшиб, улардан фойдаланиш тўғрисида Ленин берган кўрсатмаларга амал қилиб, ёш мутахассисларни дадиллик билан кўтариш лозим.

Марказий Комитет Пленуми партия, совет ва хўжалик органлари зиммасига халқ хўжалигининг орқада қолаётган участкаларини саноатимизда бўлган катта резервларни ишга солишга лаёқатли бўлган яхши ташкилотчилар ва мутахассисларнинг тажрибали кадрлари билан жуда қисқа муддат ичида мустаҳкамлаш вазифасини юклайди.

Техникани тараққий эттириш соҳасида партия белгилаб берган планларни амалга оширмоқ учун ишчиларнинг, айниқса ёш ишчиларнинг техникани ўрганиш даражасини юқори кўтариш зарур. Ҳозирги замондаги ишлаб чиқариш мураккаб машиналар ва механизмлар билан кенг таъминланганлиги ҳар бир ходимнинг ҳар томонлама умумий ва махсус билимларга эга бўлишини талаб қилади. Шу сабабли ҳозирги шароитда ишчиларга ишлаб чиқариш таълимини бериш техминимум программаси билан чекланиб қўйилиши мумкин эмас, балки инженер-техникларга хос бўлган билимларни ҳам ўз ичига олиши лозим.

* * *

КПСС Марказий Комитетининг Пленуми қатъий ишонч билдирадики, КПСС XXI съездининг тарихий қарорлари билан руҳланган қаҳрамон ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет зиёлилари, мамлакатимизнинг ҳамма меҳнаткашлари халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида техникани тараққий эттирмоқ учун тағин ҳам кўпроқ ғайрат ва завқ-шавқ билан курашадилар, фан ва техниканинг муваффақиятлари, новаторларнинг илғор тажрибалари яқин муддат ичида кенг омма орасига ёйилиши учун ўзларининг бутун кучларини сарф қиладилар. Коммунистик партия раҳбарлигидаги Совет халқининг меҳнат соҳасида кўрсатаётган юксак активлиги, битмас-туганмас ташаббуси ва онглилиги етти йиллик планнинг — мамлакатимизда коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш планининг муваффақиятли бажаришнинг мустаҳкам гаровидир.

НАРХЛАР АРЗОНЛАШДИ

Ҳукуматнинг қарорига мувофиқ, 1959 йил 1 июлдан бошлаб давлат чакана нархлари ўрта ҳисобда қуйидаги миқдорда камайтирилди: соат нархлари—16 процент, велосипед нархлари — 21 процент, баъзи маркадаги радиолалар — 16 процент, баъзи маркадаги фотоаппаратлар — 19 процент, хотин-қизларнинг капрон пайпоқлари 20 процент камайтирилди.

Иттифоқчи республикалар Министрлар Советларининг қарорига мувофиқ, 1959 йил 1 июлдан бошлаб давлат чакана нархлари ўрта ҳисобда: узум виноларига 19 процент ва мева-резавор виноларига 20 процент камайтирилди.

Болалар ўйинчоқларининг чакана нархлари ҳам камайтирилди.

Давлат чакана нархларининг ҳозирги камайтирилишидан аҳоли кўрадиган фойда бир йилда 6 миллиард сўмдан кўпроқ маблағни ташкил этади.

Редактор ўринбосари: М. ҚОРИЕВ.

Р 05224; «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б-1625.